

Sipoosta Helsinkiin liitetyn alueen linnusto 2010

Rauno Yrjölä

Ympäristötutkimus Yrjölä Oy

Sisällysluettelo

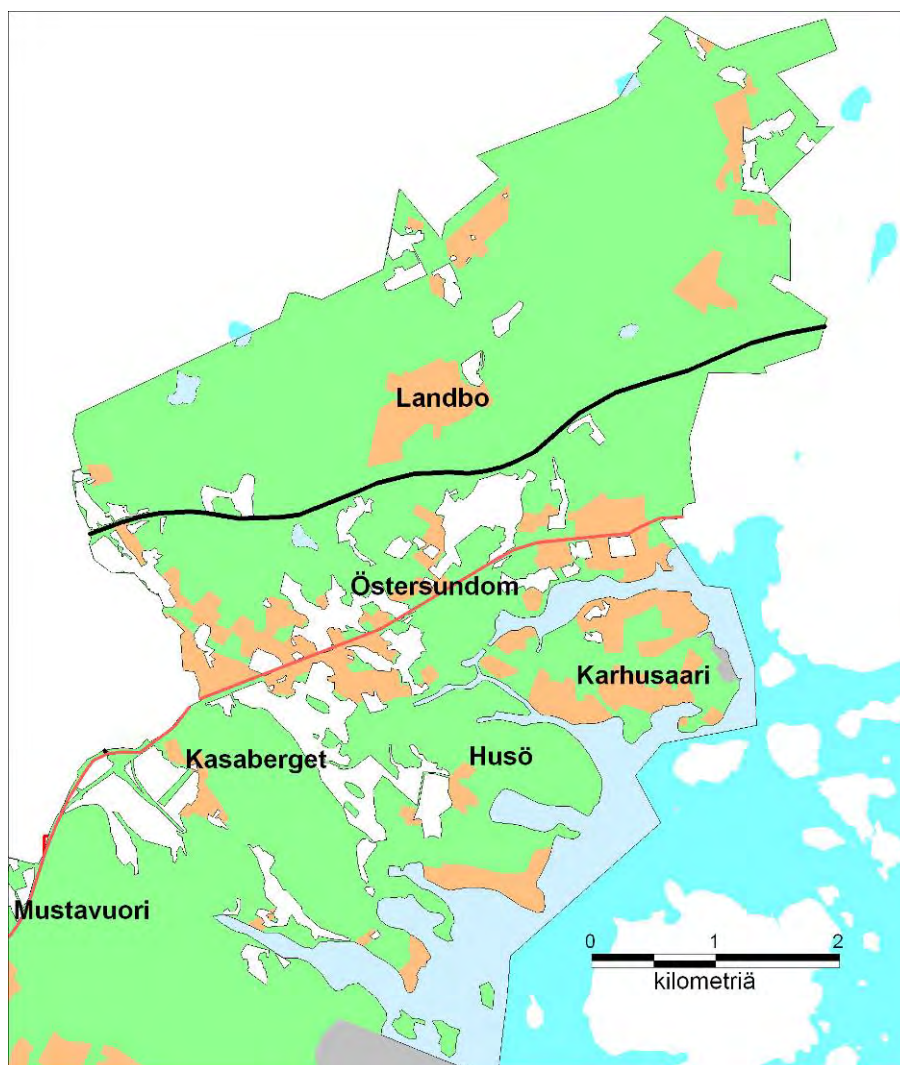
1 Johdanto.....	2
2 Aineisto ja menetelmät.....	3
3 Alueen luonto.....	3
3.1 Rannikko ja sisäsaaristo	3
3.2 Merenlahdet ja rantaniityt	4
3.3 Lammet ja purot.....	5
3.4 Lehdot.....	5
3.5 Tuoreet kangasmetsät	6
3.6 Kuivat kankaat ja kalliot	6
3.7 Pellot ja laitumet	7
3.8 Rakennettu ympäristö, puistot ja puutarhat	7
4 Tärkeimmät lintualueet ja linnuston tiheys	9
5 Katsaus lajistoon	14
5.1 Vesilinnut	14
5.2 Päiväpetolinnut	21
5.3 Kanalinnut.....	24
5.4 Kurki ja rantakanat.....	25
5.5 Kahlaajat.....	28
5.6 Lokkilinnut.....	31
5.7 Kyyhkyt ja käki	33
5.8 Pöllöt.....	33
5.9 Kehräjä, tervapääsky ja tikat.....	34
5.10 Varpuslinnut.....	38
6 Yhteenveto	57
7 Kirjallisuus	57
Liite 1. Uhanalaisuusluokituksen lajit 2010	

1 Johdanto

Sipoon lounaisosat liitettiin Helsinkiin 1.1.2009. Samalla liitettiin myös pieni kaistale Vantaata, joka oli Helsingin ja Sipoon välissä. Liitetyn alueen koko on noin 3000 hehtaaria. Sen länsiraja on Porvarinlahti ja Vuosaaren pohjoisosat, idässä alue ulottuu Östersundomin itäpuolelle. Alueeseen liitettiin merialueen suuremmista saarista vain Karhusaari. Sen eteläpuolella oleva Granö ja ulkosaaristo jäivät Sipoolle. Liitetty alue on esitetty kartassa 1.

Tässä raportissa esitellään liitetyn alueen linnusto ja linnustollisesti tärkeimmät alueet. Työ on tarkoitettu peruskatsaukseksi koko alueeseen, mutta käytännössä tietoa on enemmän niiltä alueilta, joissa on tehty erillisselvityksiä, kuten Sipoonkorvesta ja Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura-alueelta.

Työn on tehnyt Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen tilauksesta Rauno Yrjölä (Ympäristötutkimus Yrjölä Oy).

Kartta 1. Sipoosta ja Vantaasta Helsinkiin liitetty alue.

2 Aineisto ja menetelmät

Alueen linnustotietoja koottiin seuraavista lähteistä:

- Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry:n Sipoonkorven linnustaselvitys vuodelta 2008 (Ellermaa 2009)
- Tiira-havaintotietokannasta poimitut havainnot uhanalaisuusluokitukseen kuuluvista lajeista, petolinnuista, pöllöistä ja muista paikallisesti mielenkiintoisista lajeista vuosilta 2006–2010
- Vuosaaren sataman linnustonseurantatiedot vuosilta 2005–2010 (esim. Yrjölä 2010 ja julkaisematon)

Metsälinnuston ja kosteikkoalueiden linnuston tiheydet koottiin yhteenvertotaulukoihin ja lisäksi lintuhavainnot koottiin paikkatietoaineistoksi. Aineistosta tehtiin harvalukuisista kartoista nk. atlaskartat, joissa lajien esiintyminen alueella esitettiin 500 m x 500 m ruuduissa. Tällä halutaan turvata, että harvinaisimmista lajeista ei esimerkiksi aivan tarkka pesimäpaikka tule julkisuuteen.

Tiedot linnustosta koskevat pääosin pesimäaikaista esiintymistä alueella, mutta joistakin lajeista (mm. tikat, kanalinnut) on tarkasteltu myös talviaikaisia havaintoja. Alueella voi olla merkitystä em. linturyhmille talvehtimisalueena.

Lajiston uhanalaisuusarviointi perustuu vuoden 2010 lopulla julkaistuun luokitukseen (Rassi ym. 2010, Mikkola-Roos ym. 2010)

3 Alueen luonto

Sipoosta Helsinkiin liitetty alue sisältää hyvin monenlaisia lintujen elinympäristöjä, rannikon merenlahdilta laajoihin metsäalueisiin. Oman lisänsä luontotyyppien vaihteluun tuo suhteellisesti melko suuret korkeusvaihtelut. Eteläosassa Kasavuori kohoaa Porvarinlahden lähistöllä 50 metrin korkeuteen, ja pohjoisosassa Långkärrsberget lähes 60 metrin korkeuteen merenpinnasta.

3.1 Rannikko ja sisäsaaristo

Sipoosta Helsinkiin liitettyyn alueeseen ei kuulu varsinaisesti avomerta eikä ulkosaaristoa. Merellisintä aluetta on Karhusaaren eteläpuolella oleva Granön selkä, joka kuuluu sisäsaaristovyöhykkeeseen. Granön selkä on melko suojainen, sillä eteläreunalla oleva suuri Granön saari pienentää myrskyjen ja aallokon vaikutusta.

Granön selän lintulajistoon kuuluu muutamia ulkosaaristossakin esiintyviä lajeja, kuten lapintiira, haahka ja tukkakoskelo. Kalastavia ja lepäileviä merimetsoja on myös viime vuosina näkynyt aiempaa enemmän. Pääosin lajit ovat kuitenkin sisäsaaristolle ja merenlahdille tyypillisiä lajeja, kuten kalatiira, kalalokki, silkkiuikku ja tukkasotka.

Lähes itä-länsi-suuntaisena Granön selkä toimii myös jonkinlaisena johtolinajana erityisesti vesilinnuille, hanhille ja joutsenille. Myös tiirojen kalastuslennot loppukesällä kulkevat alueen kautta.

3.2 Merenlahdet ja rantaniityt

Vuosaaren sataman itäpuolella on viisi merenlahtea, jotka kaikki kuuluvat "Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet" -nimiseen Natura 2000 alueeseen, jonka pinta-ala on 355 hehtaaria. Kaikki lahdet ovat reheviä ja umpeenkasvaneita. Porvarinlahdenlla sekä Kapellvikenin ja Karlvikin alueella vesialueet ovat paikoin supistuneet kapeiksi kanaviksi. Torpviken on jo suualueeltaan umpeenkasvanut ja lahden pohjukka on muodostumassa "järveksi". Bruksvikenin keskellä on aiemmin ollut avoveden ympäröimä saari, mutta nykyisin järviruokoluhta on levinnyt saaren ja mantereen väliin ja lahden avovesialue on supistunut merkittävästi.

Kuva 1. Porvarinlahti on kapeimmalta kohdaltaan lähes umpeenkasvanut.

Kuva 2. Torpvikenin suualueen poikki ulottuu jo järviruokokasvusto.

Kaikilla merenlahdilla nimenomaan järviruoko on näkyvimmin valloittanut alaa niin vesialueelta kuin myös kosteilta rantaniityiltä. Vesialueilla on loppukesällä paikoin laajoja mattomaisia kasvustoja mm. tähkä-ärviää. Aiemmin rantoja on käytetty mm. karjan laitumina, mutta laidunnuksen loputtua rantaniityt ovat umpeutuneet. Porvarinlahdella ja Bruksvikenillä rantaniityt ovat vain pienialaisia laikkuja siellä täällä, Torpvikenillä lahden pohjukka on pysynyt avoimempana, koska sitä käytetään hevoslaitumena. Kapellvikenillä ja Karlvikillä on muutamia kosteita rantaniityjä, mutta niitäkin uhkaa laajalle levittäytyvä järviruoko.

Kuva 3. Tähkä-ärviää Karlvikillä.

Kuva 4. Rantaniitty Porvarinlahdella.

3.3 Lammet ja purot

Alueen eteläosassa on hyvin vähän makeanveden lammikoita tai lampia. Laajemmat lammet sijaitsevat alueen pohjoisosassa, mm. Gumböleträsk, Storträsk, Stora ja Lilla Dammen, Genaträsk sekä Hältingträsk. Niiden pesivä vesilinnusto on niukkaa, lajistoon kuuluvat sinisorsa, telkkä, tukkasotka sekä merkittävimpana mustakurkku-uikku Gumböleträskillä. Lammista laskee merenlahdille puroja, jotka ovat mm. särkikalojen kutupaikkoja. Keväällä Karlvikenille kertyy runsaasti lokkeja saalistamaan Stora Dammenilta laskevaan puroon nousevia särkiä. Samassa purossa on havaittu myös purotaimen.

Kuva 5. Keväinen puro Östersundomin kartanon vieressä. Puroon nousee runsaasti särkikaloja kudulle.

3.4 Lehdot

Varsinaisia lehtoja ja lehtomaisia alueita on pieninä sirpaleina siellä täällä. Merkittävin laaja lehtoalue on Mustavuoren lehto Mellunkylän ja Porvarinlahden välissä. Muualla lehtomaisia alueita on mm. Kapellvikenin ja Karlvikin rannoilla, Husössä ja Bruksvikenin reunoilla.

Kuva 6. Sinivuokkoja Mustavuorella.

Kuva 7. Kääpiä Porvarinlahden rantametsässä.

Tyypillisiä lehtojen lajeja ovat mm. sirittäjä, mustapääkerttu ja lehtokerttu. Musta-vuoren alueella havaitaan vuosittain myös vaateliaita idänuunilintuja ja pikkusieppoja. Tikoista pikkutikka on runsain lehdoissa ja lehtipuuvaltaisissa ranta-metsissä.

3.5 Tuoreet kangasmetsät

Kangasmetsien osuus alueella on pienempi kuin Uudellamaalla keskimäärin, sillä alueesta suurehko osa on muita luontotyypppejä. Kangasmetsiä on eteläosassa kallioalueiden ja rannan välillä mm. Husössä, Labbackassa, Kantarnäsissä ja Karhusaarella sekä laajalla alueella Västerkullan ja Östersundomin välillä. Pohjoisosan laajoilla metsäalueilla kangasmetsiä on eteläosaa enemmän.

Tämän metsätyypin tyypillisimpiä lintuja ovat peippo, rastaat ja punarinta. Käpytikka on tikoista ”perustikka”, jonka runsaus kuitenkin vaihtelee vuosien välillä.

3.6 Kuivat kankaat ja kalliot

Alueella on paljon kuvia kankaita ja kallioalueita. Eteläosassa laajin kallioalue on Kasavuorelta Kantarnäsiin ulottuva selänne. Tuolla alueella mm. kehrääjää havaitaan vuosittain ja myös kangaskiuruja on alueella havaittu. Lisäksi kallioisia alueita rannikolla on mm. Ribbingö, Husön keskiosa ja Karhusaari.

Östersundomin peltoalueista pohjoiseen ja koilliseen on runsaasti kallioisia alueita. Landbosta Gena-träskille asti on kaikkein laajimmat kallioiden ja kuivien kankaiden alueet. Kallioselänteiden välisissä painanteissa on puroja, soita ja lampia. Kallioalueiden ja kuivien kankaiden tyypillisiä lajeja ovat metsäkirvinen, keltasirkku, töyhtötiainen ja kulorastas. Alueen pohjoisosassa näillä alueilla nähdään myös mm. metsoja.

Kuva 8. Kuivaa kalliomännikköä. Osa puista on ruskettunut kuumien ja kuivien kesien takia.

Kuva 9. Kasabergetin laen muinaishauta.

3.7 Pellot ja laitumet

Pääosa alueen pelloista on eteläosassa, rannan tuntumassa. Pieniä peltoalueita on Landbon pohjoispuolella sekä alueen koillisosassa. Laidunalueita (pääosin nykyisin hevoslaitumia) on mm. Husössä, Kapellvikenin pohjoisreunalla sekä Östersundomissa.

Kantarnäsistä Östersundomille ulottuvat laajat peltoaukeat ja laitumet ovat hyvin alavia ja tulva nousee niille helposti. Tulville kerääntyy muuttoaikoina vesilintuja, hanhia, joutsenia ja kahlaajia.

Kuva 10. Hevosia laitumella Torpvikenin rantaniityllä.

3.8 Rakennettu ympäristö, puistot ja puutarhat

Alueella on toistaiseksi ollut asutusta vähästä, ja rakennuskanta on pääosin pientaloja. Lisäksi on hieman pienteollisuutta, muutama kauppa ja koulu sekä kurssikeskus. Asutus on keskittynyt pääasiassa Östersundomiin, Karhusaareen ja Landbohon.

Puistomaisiksi alueiksi voi luokitella ainakin Östersundomin ja Husön kartanoiden puistoalueet, joissa kasvaa mm. jaloja lehtipuita. Nämä molemmat paikat kappelin lisäksi ovatkin varmimmat alueet havaita mm. nokkavarpunen. Muita kulttuurin seuralaisia alueella ovat tikli, kottarainen ja varpunen.

Kuva 11. Husön kartano.

Kuva 12. Östersundomin kartano.

Jaloja lehtipuita on alueella melko paljon kartanoiden puistoissa, hautausmaan laidalla ja siellä täällä muuallakin Östersundomin ja Husön alueilla. Torpvikenin reunalla on alueen laajin jalopuu rivistö, kun kartanolta lähtee tammirivistö ja kiertää Torpvikenin itäpuolelle.

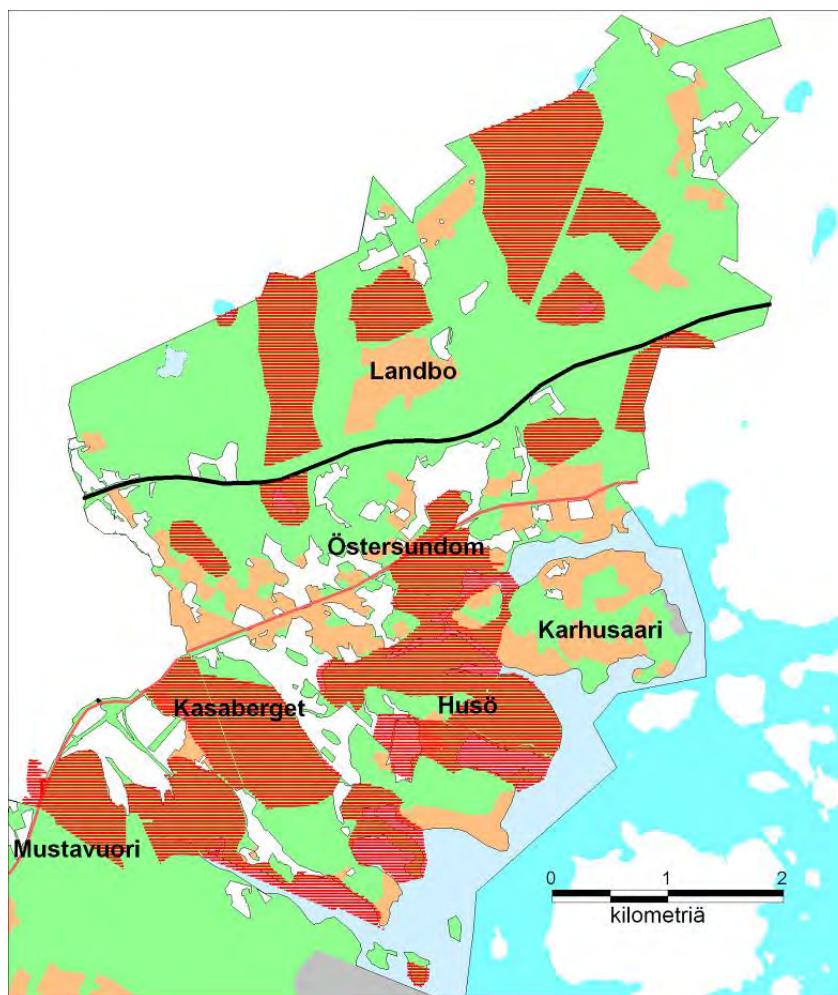
Kuva 13. Tammia Torpvikenin laidalla. Vasemmalla on Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen ylläpitämä keto, oikealla Torpvikenin rantaniitty.

4 Tärkeimmät lintualueet ja linnuston tiheys

Helsingin linnustollisesti arvokkaat alueet arvioitiin vuosina 2009–2010 (Yrjölä, julkaisematon), ja työn tuloksena liitosalueeltakin rajattiin useita arvokkaita alueita (kartta 2). Rajatut alueet viedään Helsingin luontotietojärjestelmään, josta niitä voi tarkastella yhdessä muiden paikkatietoaineistojen kanssa.

Arvokkaat lintualueet jakautuvat karkeasti kahteen luokkaan: laajat metsäalueet sekä merenlahtien kosteikkoalueet ja rantaniityt. Laajimmat metsäalueet ovat alueen pohjoisosassa sekä Kasabergetin ympäristössä. Pohjoisosan metsäalueet muodostavat metsäisen yhteyden Sipoon puolen metsäalueisiin, erityisesti Sipoonkorven ydinalueeseen.

Kosteikot ovat jakautuneet useammalle lahdelle, kosteikoista pääosa kuuluu Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet -Natura-alueeseen. Näiden alueiden arvokkainta lajistoa ovat pesivät ja levähtävät vesilinnut ja kahlaajat. Myös Husön laidunalueet sekä Kantarnäsintien varren peltoalueet keräävät tulviessaan runsaasti vesilintuja ja kahlaajia, harvalukuisista lajeista mm. jouhisorsia ja suokukkoja.

Kartta 2. Liitosalueen tärkeät lintualueet (Yrjölä 2011 julkaisematon).

Vuosaaren laskentojen sekä Sipoonkorven selvitysten pohjalta on taulukoihin 1 ja 2 koottu tietoja lajien tiheyksistä alueella. Vuosaaren laskentojen tiedot ovat vuodelta 2005–2010, Sipoonkorven tiedot vuodelta 2008. Taulukossa 1 ovat metsä-alueiden lajit, taulukossa 2 kosteikkojen.

Taulukko 1. Linnustotiheyksiä (reviiriä/km²) Mustavuorella, Kasaberget-Labbacka alueella sekä Sipoonkorvessa

Laji	Mustavuori keskiarvo 2005–2010	Kasaberget- Labbacka keskiarvo 2005–2010	Sipoonkorven FINIBA-alueet 2008	Muu Sipoon- korpi 2008
Pyy	2,9	3,6	1,3	0,5
Teeri		0,2	1,4	0,4
Metso			0,4	0,2
Mehiläishaukka				0,1
Kanahaukka	1,2			0,1
Varpushaukka	0,2	0,9	0,2	0,1
Hiirihaukka			0,1	
Ruisräätäjä			0,1	0,1
Kurki			0,1	
Töyhtöhyyppä				0,1
Taivaanvuohi	1,0		0,3	0,1
Lehtokurppa	0,8	0,4		
Metsäviklo	1,2	0,6	1	0,5
Uuttukyyhky			0,4	0,3
Sepelkyyhky	5,5	5,8		
Käki	1,4	1,1		
Huuhkaja				0,1
Varpuspöllö				
Viirupöllö			0,1	
Lehtopöllö	0,2	0,2	0,3	0,1
Helmipöllö			0,1	
Kehräjä		0,4	0,3	0,6
Käenpiika			0,1	0,1
Harmaapäätikka			0,2	0,1
Palokärki		0,4	0,7	0,3
Käpytikka	2,9	1,3		
Valkoselkätikka				
Pikkutikka	1,4			0,1
Pohjantikka			0,2	
Kiuru	0,4			
Kangaskiuru			0,1	0,1
Metsäkirvinen	11,0	10,5		
Niittykirvinen			0,1	0,2
Västaräkki		0,6		
Peukaloinen	4,1	0,2		

Laji	Mustavuori keskiarvo 2005–2010	Kasaberget- Labbacka keskiarvo 2005–2010	Sipoonkorven FINIBA-alueet 2008	Muu Sipoon- korpi 2008
Rautiainen	8,6	2,6		
Punarinta	31,4	24,8		
Satakieli	1,8			
Leppälintu			0,2	0,2
Kulorastas			0,7	0,8
Laulurastas	20,2	10,2		
Punakylkirastas	16,7	1,5		
Mustarastas	31,6	21,1		
Räkättirastas	1,0	0,4		
Kultarinta	0,4			
Hernekerttu	0,6	1,5		
Pensaskerttu	2,2	1,5		
Mustapääkerttu	10,2	0,6		
Lehtokerttu	8,4	1,9		
Idänuunilintu	1,4	0,2	0,1	0,1
Sirittäjä	17,5	2,6	3,3	1,9
Pajulintu	24,7	13,2		
Tiltalti	1,4	0,2	1,7	0,8
Hippiäinen	9,0	10,5		
Harmaasieppo	4,9	4,1		
Pikkusieppo	2,2	0,2	0,4	0,1
Kirjosieppo	7,7	7,0		
Pyrstötiainen	0,2		0,4	0,2
Talitiainen	27,3	22,8		
Sinitäinen	11,6	7,7		
Kuusitiainen	5,5	3,2		
Hömötiainen	2,9	2,3	2,2	1,3
Töyhtötiainen	1,4	2,1	1,8	1
Puukiipijä	5,1	4,9	1,4	1,4
Pikkulepinkäinen			0,1	0,2
Pähkinähakki			0,4	0,1
Närhi	1,6	0,9		
Varis	0,4	0,0		
Peippo	88,8	51,2		
Viherpeippo	6,9	3,0		
Vihervarpunen	10,8	7,5		
Tikli		0,6		
Pikkukäpylintu	0,6	0,0		
Punavarpunen	2,9	0,9		
Punatulkku	2,0	0,2	0,8	0,5
Keltasirkku	4,9	3,6		
Pajusirkku	0,4			

Taulukko 2. Kosteikkoalueiden lintutiheyksiä (reviiriä/km²) Porvarinlahdella, Bruksvikenillä, Torpvi-
kenillä sekä Sipoonkorven kartoituksissa.

Laji	Porvarinlahti keskiarvo 2005–2010	Bruksviken keskiarvo 2005–2010	Torpviken keskiarvo 2005–2010	Sipoonkorven FINI- BA-alueet 2008	Muu Sipoon- korpi 2008
Kyhmyjoutsen	0,8	1,2	1,0		
Kanadanhanhi	0,2	1,0	1,0		
Haapana	1,3	1,3	1,3		
Tavi	4,0	2,5	3,4	41,7	13
Sinisorsa	8,7	5,0	4,8	33,3	31,5
Harmaasorsa			1,0		
Lapasorsa	1,0	1,3	2,0		
Jouhisorsa				8,3	
Tukkasotka	1,8	3,0	1,3		3,7
Telkkä	3,0	4,4	2,8	116,7	29,6
Isokoskelo	2,8	2,0	2,0		
Tukkakoskelo	0,3	1,0			
Kuikka					1,9
Silkkiuikku	19,3	25,4	14,2		
Mustakurkku-uikku		1,0		16,7	3,7
Harmaahaikara			1,0		
Naurulokki	0,2				
Kalalokki	1,2		1,0		
Lapintiira	0,2				
Kalatiira	2,2		1,0		3,7
Sääksi			1,0		
Nuolihaukka			1,0		
Luhtakana	0,3				
Ruisrääkkä	0,3				
Nokikana	1,3	4,0	3,2		
Pikkutylili			1,0		
Töyhtöhyppä			3,0		
Taivaanvuohi	1,0	1,0	1,0		
Lehtokurppa	0,2	1,0			
Punajalkaviklo	0,5	1,0	4,3		
Metsäviklo	1,0				
Rantasipi	2,8	1,7	1,2		
Uuttukyyhky		2,0	1,3		
Sepelkyyhky	0,5	1,0			
Palokärki	0,2				
Käpytikka	1,2	1,0	1,0		
Pikkutikka	0,2				
Kiuru		1,0	1,0		
Haarapääsky	0,2				
Metsäkirvinen	2,3	1,4	1,0		
Niittykirvinen			1,3		

Laji	Porvarinlahti keskiarvo 2005–2010	Bruksviken keskiarvo 2005–2010	Torpviken keskiarvo 2005–2010	Sipoonkorven FINI- BA-alueet 2008	Muu Sipoon- korpi 2008
Keltavästäräkki			1,0		
Västäräkki	0,8	1,0	1,6		
Peukaloinen	0,3				
Rautiainen	1,8		1,0		
Punarinta	3,3	1,0	1,0		
Satakieli	3,8		1,0		
Leppälintu	0,3				
Pensastasku	0,7				
Mustarastas	4,8	1,8	1,0		
Räkättirastas	1,0	1,0			
Laulurastas	2,0				
Punakylkirastas	6,0				
Pensassirkkalintu	0,2				
Viitasirkkalintu	0,8				
Ruokokerttunen	17,8	4,2	2,3		
Viitakerttunen	0,8				
Luhtakerttunen	2,3				
Rytikerttunen	6,3	2,0	1,5		
Rastaskerttunen	0,2				
Kultarinta	0,2				
Hernekerttu	1,0	1,0	1,0		
Pensaskerttu	7,8	1,7	1,3		
Lehtokerttu	8,3	1,0	1,0		
Mustapääkerttu	2,3				
Sirittäjä	1,3				
Tiltiltti	0,2				
Pajulintu	12,3	4,6	1,3		
Hippiäinen	1,5	1,5	1,3		
Harmaasieppo	0,8	1,5			
Kirjosieppo	2,2	1,5	1,3		
Pyrstötiainen	0,3				
Kuusitiainen	0,3		1,0		
Sinitiaisen	5,0	2,0	1,6		
Talitiainen	6,2	2,2	1,3		
Puukiiپیچ	0,7	1,0			
Pikkulepinkäinen	2,3	1,0			
Närhi	0,2				
Harakka	0,8				
Varis		1,0	1,0		
Kottarainen		1,0	1,8		
Peippo	15,7	7,2	2,3		
Viherpeippo	1,7	1,0			
Vihervarpunen	0,5	1,3	2,0		

Laji	Porvarinlahti keskiarvo 2005–2010	Bruksviken keskiarvo 2005–2010	Torpviken keskiarvo 2005–2010	Sipoonkorven FINI- BA-alueet 2008	Muu Sipoon- korpi 2008
Punavarpunen	13,0	2,6	1,0		
Keltasirkku	4,8	1,3	1,0		
Pajusirkku	9,5	3,3	3,5		

5 Katsaus lajistoon

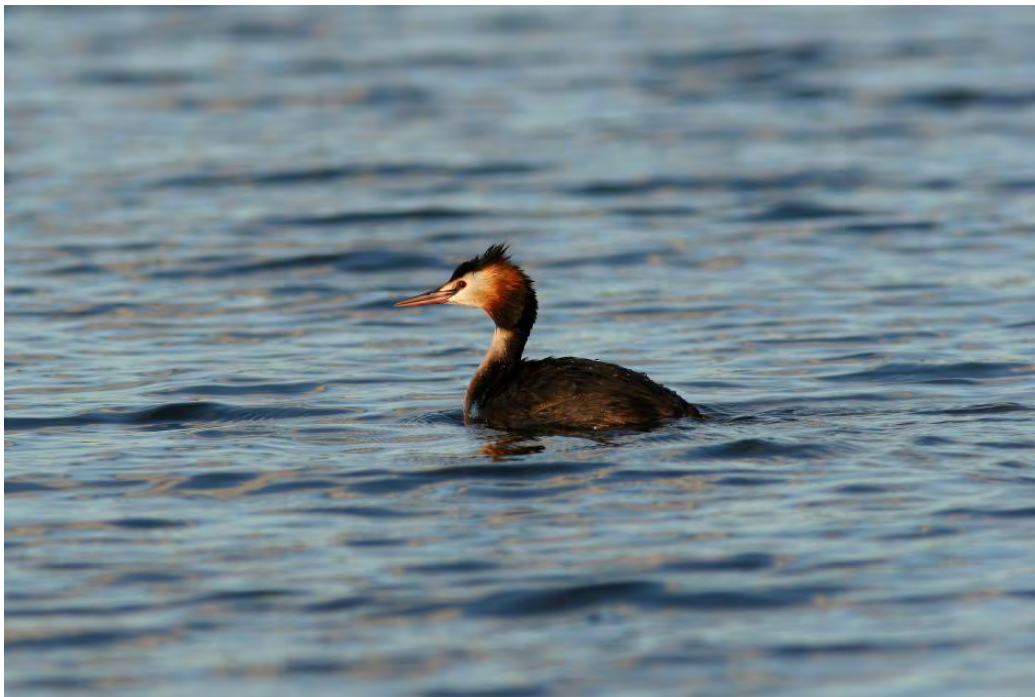
5.1 Vesilinnut

Silkkiuikku (Podiceps cristatus)

Silkkiuikkuja pesii Porvarinlahdella, Bruksvikenillä ja Torpvikenillä. Kapellviken ja Karlvik ovat nykyään niin matalia ja umpeenkasvaneita, että laji ei oikein viihdy niillä. Muutama pari pesii Karlvikistä itään olevalla Svinvikenin alueella. Lisäksi ainakin muutama pari on Husön ja Karhusaaren välisellä merialueella, todennäköisesti silkkiuikkuja pesii myös Karhusaaren muilla rannoilla.

1980-luvulta aina 2000-luvun alkuun suurin kolonia pesi Bruksvikenillä, jossa oli enimmillään 65 paria vuonna 2004. Sen jälkeen parimäärä on laskenut alle 20 parin. Sen sijaan mm. Porvarinlahden parimäärä on viime vuosina kasvanut.

Silkkiuikkukantaan vaikuttavat alueella mm. myrskyt, jotka saattavat tuhota pesiä. Lisäksi varikset, pienpedot ja ihmisten häirintä voivat vaikuttaa pesintään. Esi-merkiksi juuri Bruksvikenillä luvaton kalastus on 2000-luvulla ollut yleistä. Vuositaisiin kannanvaihteluihin voi tietysti vaikuttaa myös se, kuinka ankara talvi on Länsi-Euroopan talvehtimisalueilla.

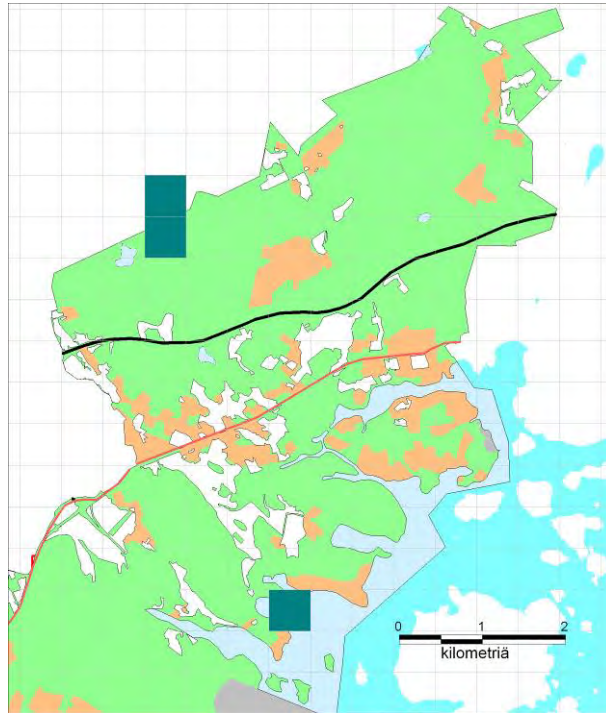
Kuva 14. Silkkiuikku.

Mustakurkku-uikku (Podiceps auritus)

Mustakurkku-uikkuja on havaittu Vantaan ja Helsingin rajalla Gumböleträskillä ja Genaträskillä, ja vuonna 2010 myös Bruksvikenillä oli soidintava pari, joka oli ensimmäinen Vuosaaren sataman linnuston-seurannan aikana.

Laji suosii pieniä järviä ja lammiikoita, joilla vedenkorkeudenvaihtelut ovat pienempiä ja kelluva pesä säilyy ehjänä paremmin. Mustakurkku-uikkuja on lähialueella mm. Jakomäen vanhoilla hiekkakuopilla.

Mustakurkku-uikku on vaarantunut laji.

Kartta 3. Mustakurkku-uikun esiintyminen alueella.

Kaulushaikara (Botaurus stellaris)

Kaulushaikaran soidinhuutelua ei alueen ruoikkolahdilla pääse vuosittain kuulemaan. 2000-luvulla laji on havaittu huutavana ainakin vuonna 2002 Karlvikillä ja reviiri tulkittiin vuonna 2003 Torpvikenille. Lisäksi laji on havaittu silloin tällöin keväisin alueella, mutta todennäköisesti laji ei kuulu joka vuosi pesimälajistoon. Sinänsä alueen lahdet näyttävät ainakin ihmisilmin sopivilta pesimäalueilta kaulushaikaralle.

Kaulushaikaran kannalta eduksi olisi avata mm. Bruksvikenin sekä Kapellvikenin ja Karlvikin ruoikkoalueiden umpeenkasvaneita lampareita. Pienten vesialueiden pirstomat ruoikot soveltuvat hyvin kaulushaikaran saalistusalueeksi. Lisäksi pesäpaikan tulisi mieluusti olla kuivempi alue märän ruokoviidakon keskellä. Nyt kaikki ruoikot ovat melko kuivia, ja esimerkiksi pienpedot voivat helposti kävellä niissä.

Harmaahaikara (Ardea cinerea)

Havainnot harmaahaikaroista pesimäaikana ovat yleistyneet alueella selvästi 2000-luvun lopulla. Aiemminkin harmaahaikaroita havaittiin lahdilla kesäkuun lopulta lähtien, mutta tuolloin ovat kyseessä muualta vaeltavat nuoret linnut. Keväällä vanhoja pesimäpukuisia yksilöitä nähdään nyt vuosittain, joten pesäpaikka on todennäköisesti lähellä, mutta vielä löytämättä. Vuonna 2008 Torpvikenille tulkittiin yksi reviiri, niin säännöllisesti linnut siellä oleskelivat.

Laji on viime vuosikymmeninä runsastunut mm. Länsi-Uudellamaalla ja todennäköisesti lisääntyneet havainnot alueella liittyvät myös koko Uudenmaan kannan kasvuun.

Kyhmyjoutsen (Cygnus olor)

Vuonna 1986 kyhmyjoutsen pesi alueen lahdilla vain Bruksvikenillä. 1990-luvun selvityksissä kyhmyjoutsen pesi myös Porvarinlahdella ja Torpvikenillä ja 2000-luvulla siitä on tullut vakituinen pesimälaji kaikille lahdille Kapellvikenistä lukuun ottamatta. Lisäksi useita pareja pesii Granön selän rannoilla Sipoon puolella.

Kyhmyjoutsenen kannankehitys alueella on ollut selvästi nouseva, ja kookkaana suhteellisen pitkäikäisenä lajina se on onnistunut melko hyvin myös tuottamaan poikasia, toisin kuin useimmat muut vesilintulajit alueella.

Kuva 15. Kyhmyjoutsen.

Valkoposkihanhi (Branta leucopsis)

Valkoposkihanhi on runsastunut viimeisen kymmenen vuoden aikana voimakkaasti Helsingin ja Sipoon saaristoissa. Viimeisten muutamien vuosien aikana hanhet ovat löytäneet Husön ja satamanreunan nurmikentät mieluisiksi laidun-alueikseen, jonne lintuja alkaa nykyisin kertyä jo kesäkuusta lähtien. Ensimmäisen kerran laji laidunsi alueella keskikesällä vuonna 2007.

Pesintää Helsinkiin liitettyllä alueella ei ole tiedossa, alueelle kertyvät hanhet tulevat Sipoon ja Itä-Helsingin saaristosta. Sateisina kesinä valkoposkihanhiin pesintä saaristossa epäonnistuu, ja pesintänsä keskeyttäneitä vanhoja lintuja kertyy rannoille jo kesäkuussa. Hyvinä poikastuottovuosina pääosa valkoposkihanhista poikasineen kertyy ruokailemaan rannoille vasta heinä-elokuussa.

Kanadanhanhi (Branta canadensis)

Kanadanhanhia nähdään säännöllisesti laiduntamassa alueen pelloilla, laitumilla ja rantaniityillä. Viime vuosina suurimmissa parvissa on ollut kymmeniä yksilöitä. Pesimälajina kanadanhanhi on tavallinen saariston luodoilla, mutta alueen lahdilla laji on harvalukuinen. Bruksvikenillä oli reviiiri vuonna 2005 ja Porvarinlahden pienellä luodolla havaittiin onnistunut pesintä vuonna 2008. Keväisin pareja kyllä näkee alueella, mutta pesivätkö ne kuitenkin saaristossa ja käyvät vain ruokailemassa mantereen lahdilla?

Kanadanhanhi ja kyhmyjoutsen saattavat kilpailla keskenään sopivista pesäpaikoista lahdilla, joten kovin todennäköistä ei ole pesivien parien määrän kasvu. Sen sijaan loppukesän laiduntavien kanadanhanhien määrä todennäköisesti edelleen kasvaa, sillä lajin kanta on viime vuosina ollut edelleen lievässä kasvussa saaristoalueella.

Ristisorsa (Tadorna tadorna)

Ristisorsa on harvinainen pesimälaji Suomenlahden rannikolla. Lajia ei havaita alueella joka vuosi. Vuosina 2002 ja 2004 Torpvikenillä havaittiin säännöllisesti ristisorsia ja laskennoissa ne tulkittiin pariksi. Pesää ei löydetty eikä poikueita nähty, joten epäselväksi jäi, pesivätkö ne lopultakaan Torpvikenillä, vai kenties jossain Granön selän alueella. Joka tapauksessa pysyvää ristisorsakantaa lähi-alueellakaan ei ole.

Haapana (Anas penelope)

Haapana on alueella harvalukuinen pesimälaji kaikilla lahdilla. Viimeisen parin vuoden aikana sen kanta on kuitenkin ollut melko niukka, vain muutamia pareja. Vuonna 1987 mm. Kapellvikenin-Karlvikin alueella oli vielä 6 paria haapanoita ja vuonna 1994 Porvarinlahdella peräti 8 paria. Selkeää syytä, miksi alueen kosteikot eivät haapanoita enää houkuta, on vaikea keksiä. Tai ehkä lajin taantuma on monen tekijän summa; kosteikoiden kuivuminen, pienpedot ja ihmisen aiheuttama häiriö.

Harmaasorsa (Anas strepera)

Harmaasorsa on alueella harvinainen. Keväisin harmaasorsia näkee joinakin vuosina silloin tällöin yksittäin tai pareina levähtävän alueella, mutta pysyväksi reviiiriksi on tulkittu ainoastaan Torpvikenillä vuonna 2009 pitkään viihtynyt pari. Alue soveltuisi aivan hyvin harmaasorsan elinympäristöksi, mutta pääkaupunkiseudun kanta on tiukasti painottunut Espoon Suomenojalle ja saaristoon, missä pesii yksittäispareja.

Tavi (Anas crecca)

Tavi on alueella sinisorsan jälkeen toiseksi yleisin puolisuikeltajasorsa. Muutamana viime vuotena laji on ollut runsain Porvarinlahdella, mutta erot lahtien välillä ovat pieniä. Kokonaiskanta on muutamia kymmeniä pareja. Kannan jakaumassa on tapahtunut pientä muutosta, vuonna 1986 tavi oli runsain Bruksvikenillä (10 paria), mutta vuosina 2008 ja 2009 Bruksvikenillä ei ole enää ollut yhtään paria.

Merenlahtien lisäksi yksittäisiä pareja pesii todennäköisesti metsäalueiden pienillä lammilla tai soistumilla. Taveja levähtää lisäksi muutolla runsaasti rantaniityillä ja laitumilla. Todennäköisesti taveja, kuten muitakin vesilintuja, hyödyttäisi um-

peenkasvaneiden ruoikkoalueiden avaaminen. Pienet, suojaiset vesialueet ovat tavin poikasaikaan suosimia ympäristöjä.

Sinisorsa (Anas platyrhynchos)

Sinisorsa on alueen runsaslukuisin puolisuikeltajasorsa. Vaikka kokonaisparimäärä esimerkiksi tutkituilla merenlahdilla on edelleen muutamia kymmeniä pareja, oli laji selkeästi runsaampi 1986, 1987 ja 1990-luvulla tehdyissä laskennoissa. Nykyinen kanta esimerkiksi Porvarinlahdella on noin kolmasosan pienempi kuin silloin. Syynä tähän on todennäköisesti vesialueiden umpeenkasvu, yhdessä pienpetojen ja ihmisten aiheuttaman häiriön kanssa. Vuonna 1987 Kapellviken-Karlvik-alueella oli 22 paria sinisorsia, nykyisin vain noin kolmasosa tuosta.

Sinisorsa on yleinen pääkaupunkiseudulla niin asutuksen lähellä kuin pienvesien äärelläkin. Todennäköisesti selvitysalueella on merenlahtien lisäksi vielä jopa muutama kymmenen sinisorsaparia, Karhusaaren rannoilla sekä metsälampien ja purojen läheisyydessä. Sinisorsan pesä voi sijaita kaukanakin vedestä, mutta sopivat poikuealueet sekä muutonaikaiset levähdysalueet ovat kannan kehitykselle tärkeitä. Esimerkiksi Husön ja Torpvikenin alueen kevättulvat ovat viime vuosina houkuttelleet runsaasti myös sinisorsia. Rantojen pitäminen avoimina suosii sinisorsia, siksi myös Kapellviken-Karlvikin-alueella olisi hyvä lisätä matalakasvuisen niityn määrää lähivuosina.

Lapasorsa (Anas clypeata)

Lapasorsia on alueella korkeintaan vain kymmenen paria. Parimäärissä on vuosien varrella ollut vain vähän vaihtelua, keskimäärin kaikilla lahdilla on ollut muutama pari. Laji suosii kaikkein rehevimpiä kosteikkoalueita, ja toisaalta yksittäisiä pareja voi löytää saariston lintuluodoilta. Metsäalueilta ja pienten purojen varsilta lajia ei löydy.

Muuttoaikoina lapasorsia levähtää muiden puolisuikeltajasorsien tavoin erityisesti Torpvikenin ja Husön alueilla.

Heinätavi (Anas querquedula)

Heinätavi on pesimäaikana alueella lähes saman luokan harvinaisuus kuin harmaasorsa. Pesiviksi tulkittuja pareja on havaittu Kapellviken-Karlvikin-alueella vuonna 1987 yksi, Porvarinlahdella vuonna 1997 yksi ja Torpvikenillä vuonna 2002 yksi. Muutollakaan lajia ei alueella nähdä kuin muutamia yksilöitä muiden puolisuikeltajasorsien seurassa. Tilanne on tosin ollut viime vuosina sama kaikkialla pääkaupunkiseudulla, ja yli viiden yksilön havaitseminen samalla paikalla on jo todella harvinaista.

Punasotka (Aythya ferina)

Punasotka on alueella harvalukuinen laji, joka pesii satunnaisesti rehevillä merenlahdilla. Pareja on vuosien mittaan tulkittu eri lahdille seuraavasti: Porvarinlahdella 1986 1 ja 2003 1, Bruksviken 1998 1, 2002 1, 2003 1 ja 2004 2, Torpviken 1986 1 sekä Kapellviken-Karlvik-alue 1987 peräti 3.

Viime vuosina punasotkia ei alueella ole ollut yhtään paria. Muuttoaikoina niitä kyllä havaitaan, mutta pesimäkauden alkaessa linnut siirtyvät muualle. Miksi, siihen on vaikea vastata, sillä sopivaa ympäristöä olisi nykyisinkin lajille tarjolla ainakin Bruksvikenillä ja Porvarinlahdella.

Tukkasotka (Aythya fuligula)

Tukkasotka pesii alueen kaikilla lahdilla, mutta millään lahdella tukkasotkia ei ole kovin montaa paria. Vuosaaren sataman linnustonseurannassa vuodesta 2002 lähtien lahtien parimäärä on vaihdellut 1–4 välillä. Tukkasotka on viime aikoina vähentynyt monin paikoin.

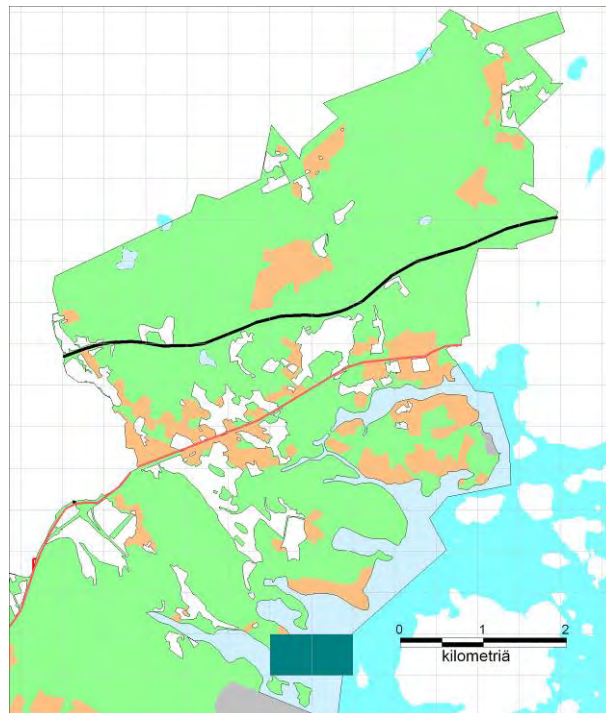
Muuttoaikoina laji on yleisempi, ja tuolloin voi nähdä kymmeniäkin tukkasotkia samassa parvessa. Erityisesti Bruksviken on lajin suosiossa, ja Bruksvikenillä on kesällä myös pesimättömien lintujen parvia.

Telkkä (Bucephala glangula)

Telkkä on alueella suhteellisen runsas. Merenlahdilla parimäärä on vaihdellut jokaisella seurannassa olleella lahdella 2–5 vuosittain. Lisäksi muutamia telkkäpareja pesii lammilla. Todennäköisesti kokonaisparimäärä liitosalueella on noin 30–40 paria. Telkkä hyötyy ihmisten laittamista pöntöistä.

Tukkakoskelo (Mergus serrator)

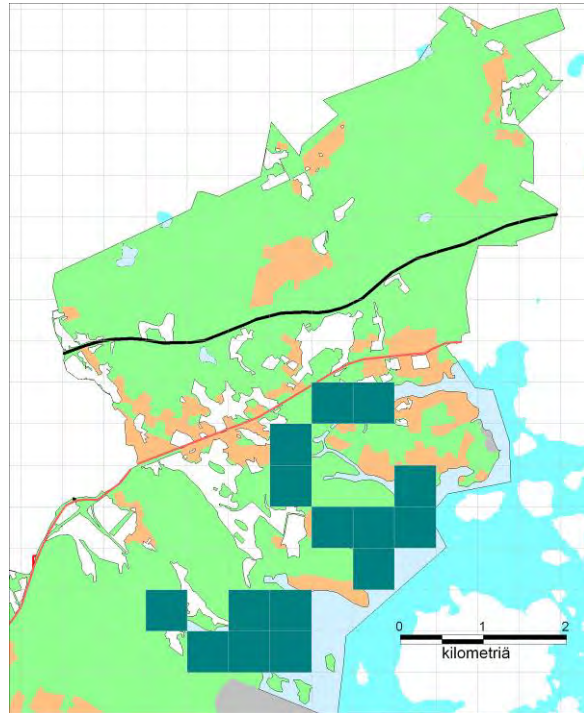
Tukkakoskeloita havaitaan merenlahdilla isokoskeloita vähemmän, ja ainoastaan Granön selällä on muutamia pareja. Vuosittain tukkakoskeloita on ollut Porvarinlahden suulla, Kalkkisaaren ympäristössä sekä Granön selän pienten luotojen tuntumassa, yhteensäkin kuitenkin vain muutama pari. Pesäpaikkojen puute voi olla yksi syy lajin vähyteen. Pesäpaikaksi kelpaa kivien alla olevat onkalot, rakennusten alukset ja muut vastaavat paikat.

Kartta 4. Tukkakoskelon esiintyminen alueella.

Isokoskelo (Mergus merganser)

Isokoskelo on tukkakoskeloa selvästi runsaampi alueella. Parimäärä eri lahdilla on Vuosaaren sataman linnustonseurantatutkimuksessa vaihdellut 1–6 välillä lahtea kohti. Telkän tavoin isokoskelo hyötyy rannoille laitetuista pöntöistä, ja pönttöjä on alueen lahdilla siellä täällä. Varsinkin keväällä isokoskelot tulevat myös kalastamaan pieniinkin suliiin lahtien perukoihin, kuten Porvarinlahdelle ja Kapellvikenille.

Kartta 5. Isokoskelon esiintyminen alueella.

Kuva 16. Isokoskelo.

Haahka (Somateria mollissima)

Haahka on alueella harvalukukuinen, ja Granön selällä pesii vuosittain muutama pari Kalkkisaaren ympäristössä sekä selän länsiosan pienillä luodoilla. Karhu- saarta ympäröivät vedet ovat jo liian sisäsaaristoa haahkalle. Todennäköisesti sameissa rantavesissä ei ole haahkalle sopivaa simpukkaravintoakaan, tai ainakin sitä on veden sameuden takia vaikea löytää.

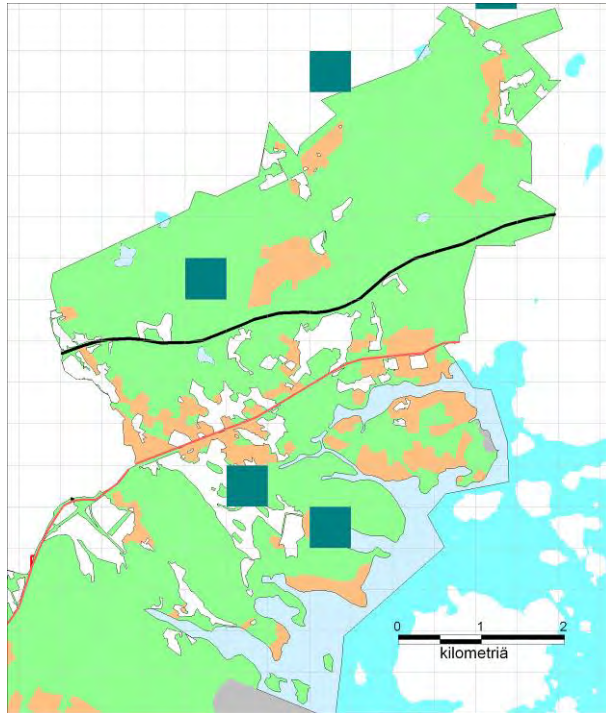
5.2 Päiväpetolinnut

Mehiläishaukka (Pernis apivorus)

Mehiläishaukka on harvalukui-
nen, mutta säännöllinen pesimä-
laji alueella. Pesää on vaikea
löytää, mutta mehiläishaukkoja
on havaittu todennäköisellä pe-
säpaikalla Porvoon moottoritien
pohjoispuolella olevilla metsä-
alueilla. Sipoon puolella myös
Granössä on ollut reviiri.

Myös Torpvikenin ympäristössä
mehiläishaukkoja on kesällä
näkynyt kaartelemassa, mutta
ne voivat olla edellä mainittujen
reviirien lintujakin.

Uhanalaisuusarvioinnissa mehi-
läishaukka on luokiteltu vaaran-
tuneeksi.

Kartta 6. Mehiläishaukan esiintyminen alueella.

Hiirihaukka (Buteo buteo)

Mehiläishaukan tavoin laji on alueella harvalukuinen pesimälaji, muutolla sen
sijaan yleisempi. Vuosittain muutama pari todennäköisesti pesii alueen pohjois-
puolella Sipoonkorven metsäalueilla. Uhanalaisuusarviossa hiirihaukka on luoki-
teltu vaarantuneeksi.

Ruskosuohaukka (Circus aeruginosus)

Ruskosuohaukkoja havaitaan alueen merenlahdilla pesimäaikaan lähes vuosit-
tain, mutta pesintää ei viime vuosina ole pystytty varmistamaan. Todennäköisesti
laji jossakin melko lähellä pesii, sillä kesäaikaan havaitut vanhat linnut tuskin tu-
levat alueelle saalistamaan kovin kaukaa, tai sitten ne ovat pesinnässään epäon-
nistuneet.

Ruskosuohaukka suosii laajoja ruoikoita, mutta ruoikoiden pitäisi olla mieluiten
sellaisia, että niissä on märkien alueiden keskellä kuivempia kohtia pesäpaikoiksi.
Liian kuivissa ruoikoissa pedot pääsevät helposti liikkumaan ja löytämään rus-
kosuohaukan pesän. Umpeenkasvun takia pääosa alueen ruoikoista saattaakin
olla liian kuivia ruskosuohaukan pesäpaikoiksi.

Niittysuohaukka (*Circus pygargus*)

Muutamina vuosina on alueella nähty toukokuussa niittysuohaukka, mutta kyseessä lienevät vielä muutolla olevat tai kiertelevät yksilöt. Pesintään viittaavia havaintoja ei alueelta ole, vaikka se niittysuohaukalle soveltuisikin. Uhanalaisuusarvioinnissa niittysuohaukka on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi.

Kanahaukka (*Accipiter gentilis*)

Kanahaukka on viime vuosikymmeninä yleistynyt pesimälajina myös asutuksen tuntumassa. Tähän on todennäköisesti kaksi syytä, vaino on vähentynyt ja toisaalta usein asutuksen lähelle jää järeää puustoa pesäpuuksi. Metsätalousalueilta järeä puusto korjataan pois.

Mustavuoren ja Husön välillä on viime vuosina pesinyt 1–2 paria kanahaukkoja. Todennäköisesti Porvoon moottoritien pohjoispuolella on myös 1–2 paria, joten parimäärä koko alueella on noin 2–4. Syksyllä ja talvella alueella havaitaan lisäksi kierteleviä kanahaukkoja.

Varpushaukka (*Accipiter nisus*)

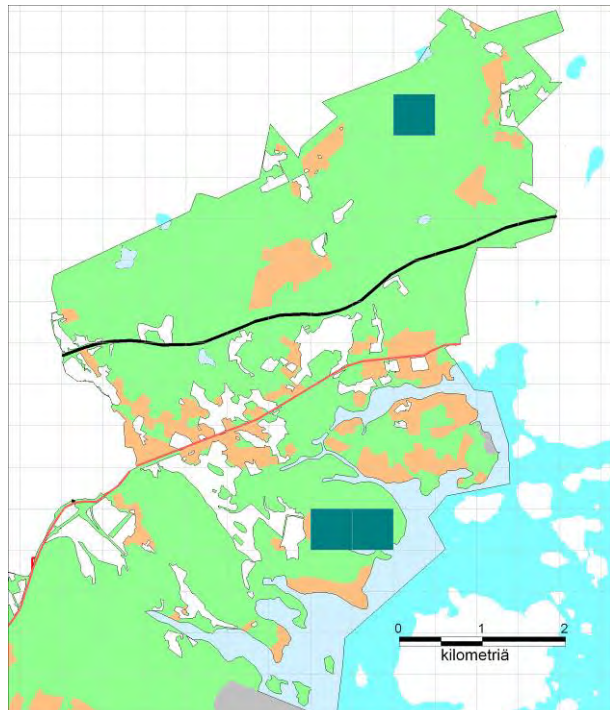
Varpushaukkoja on alueella todennäköisesti yhtä paljon tai hieman enemmän kuin kanahaukkoja. Varpushaukan reviirejä on alueen eteläosissa vuosittain 1–2, luultavasti sama määrä löytyy alueen pohjoisosan laajoilta metsäalueilta.

Kalasääski (*Pandion haliaetus*)

Kalasääski on alueella harvinainen pesimälaji, vuosittain alueella on 1–2 reviiriä. Toinen reviiri on pohjoisosan metsäalueella tai Sipoonkorvessa, toinen Husön ja Granön seudulla. Kalasääski saattaa vaihtaa pesäpaikkaa eri vuosina, joten pesien määrä on suurempi kuin parien määrä.

Kalasääsket saalistavat alueen matalilla merenlahdilla ja saarten matalissa rantavesissä. Saalinsa sääkset voivat hakea kilometrienkin päästä pesäpaikaltaan. Mm. sataman itäreunalla Kalkkisaaren vieressä sääkset usein istuvat tolilla saalista väijymässä. Saatuaan saaliin ne lentävät kauemmas kohti pesäpaikkojaan.

Uhanalaisuusarvioinnissa kalasääski on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Kartta 7. Kalasääsken esiintyminen alueella.

Kuva 17. Kalasääski.

Tuulihaukka (Falco tinnunculus)

Tuulihaukkoja havaitaan alueella pääasiassa muuttoaikoina. Pesimäajaltakin havaintoja on, mutta ne koskevat todennäköisesti pesimättömiä tai muualla pesinnässään epäonnistuneita tuulihaukkoja. Sinänsä sopivaa pesimäympäristöä tuulihaukalle olisi Östersundomin ja Husön peltojen ja laiduntien ympäristössä. Osasyyn lajin puuttumiseen alueelta voi olla sopivien pesäpaikkojen puute, toisaalta tuulihaukkakannat romahtivat koko Etelä-Suomessa viime vuosisadan lopulla, ja laji on runsastunut vasta viime vuosina aktiivisen pöytätyksen ansiosta.

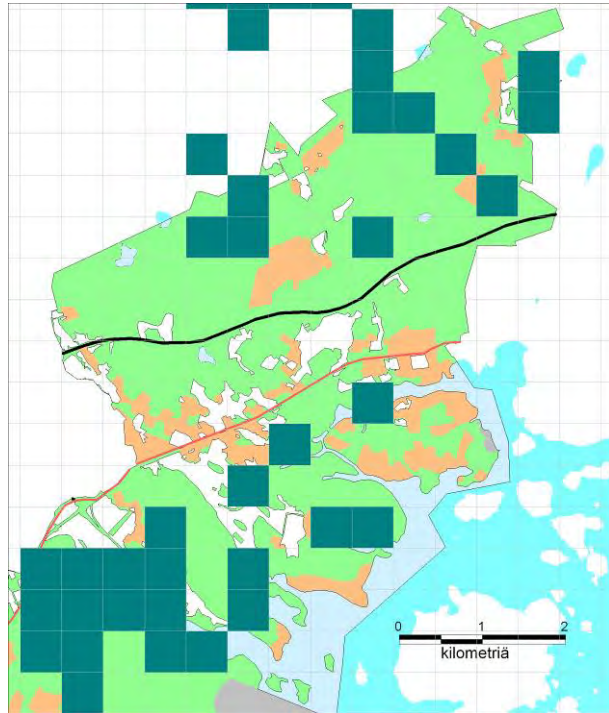
Nuolihaukka (Falco subbuteo)

Alueen eteläosassa on vuosittain 1–2 reviiriä, ja lisäksi muutama reviiri on havaittu alueen edustan saarissa ja Vuosaaressa. Nuolihaukat käyvät merenlahdilla saalistamassa korentoja ja pikkulintuja.

5.3 Kanalinnut

Pyy (Bonasa bonasia)

Vuosaaren sataman linnuston seurannassa pyitä on vuosien aikana havaittu erityisesti Mustavuoren ja Kasavuoren välisellä metsäalueella, mutta reiviirejä on ollut myös Porvarinlahden eteläreunalla, Kantaräsissä ja Husön metsäalueella. Alueen pohjoisosan metsäalueilla pyy on todennäköisesti yhtä runsas kuin eteläosassa, mutta huomionarvoista on, että muualla Helsingissä pyitä on viime vuosina havaittu enää vain Haltiavuoren metsäalueella. Toisin sanoen kun metsät ovat pirstoutuneet liian pieniksi laikuiksi asutuksen keskelle, ovat pyytkin kadonneet.

Kartta 8. Pyyntä esiintymisen alueella.

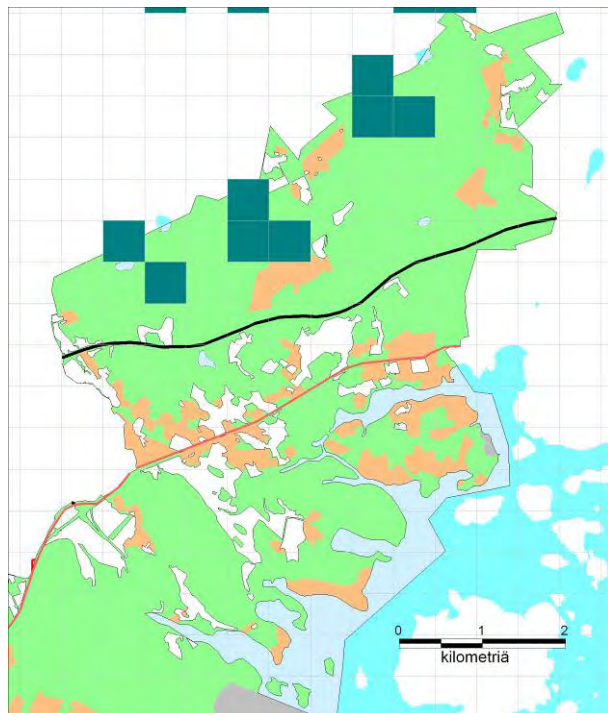
Metso (Tetrao urogallus)

Metso vaatii elinpaikakseen melko laajoja yhtenäisiä metsäalueita. Vuosaaren sataman lintulaskennoissakin metso on joinakin vuosina havaittu, mutta kyse lienee satunnaisista harhailijoista.

Liitosalueella metsohavainnot painottuvat alueen pohjoisosaan, josta on yhteys Sipoon laajempiin metsiin. Moottoritien eteläpuolella metsoja ei todennäköisesti ole.

Liitosalueen metsot ovat Helsingin ainoat, ja Espoossakin metsoja on vain Nuuksioon rajoittuvilla metsäalueilla.

Uhanalaisuusluokituksessa metso on silmälläpidettävä.

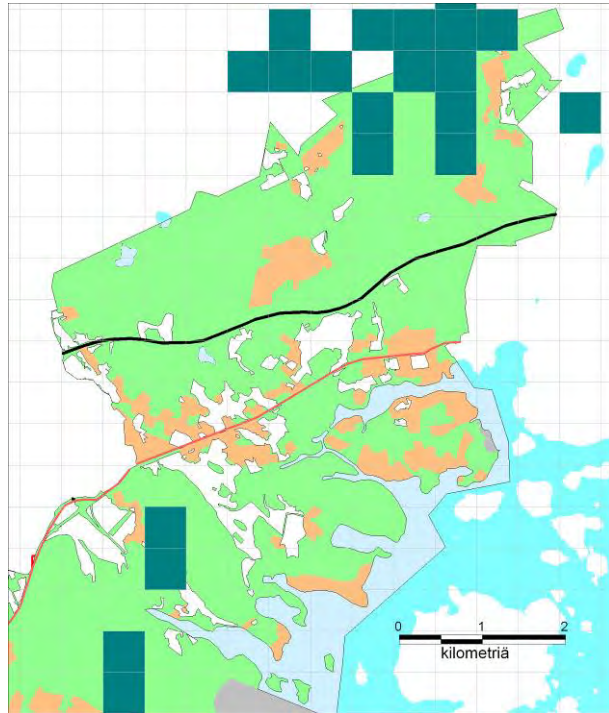

Kartta 9. Metson esiintymisen alueella.

Teeri (Tetrao tetrix)

Metson tavoin teerikanta alueella on painottunut pohjoisosan metsäisille alueille, tosin teeriä on joinakin vuosina havaittu soidintavana myös Kasavuoren ja Labbackan ympäristössä ja liikkuvista teeristä on havaintoja Vuosaaren täyttömäeltä.

Uhanalaisuusluokituksessa teeri on silmälläpidettävä.

Kartta 10. Teeren esiintyminen alueella.

Fasaani (Phasianus colchicus)

Fasaani on kulttuurin seuralainen, jonka parit alueella keskittyvät Östersundomin asutuille alueille peltujen ja pihapiirien tuntumaan. Fasaani on havaittu muutamina vuosina Vuosaaren sataman linnustonseurantatutkimuksessakin Kapellvikenin ja Karlvikin ympäristössä.

5.4 Kurki ja rantakanat

Kurki (Grus grus)

Kurkia havaitaan alueella säännöllisesti muutolla, mutta viime vuosina on kesällä havaittu paikallisia lintuja Österängenin ja Kapellvikenin välillä. Periaatteessa pesintäkin alueella on mahdollista, sillä myös soidinta on havaittu.

Lähimmät pesivät kurkiparit löytyvät hieman pohjoisempaa Sipoosta, Sipoonkorven laskennoissa kurjen tiheys oli noin 1 pari kymmentä neliökilometriä kohden (Ellermaa 2009).

Luhtakana (Rallus aquaticus)

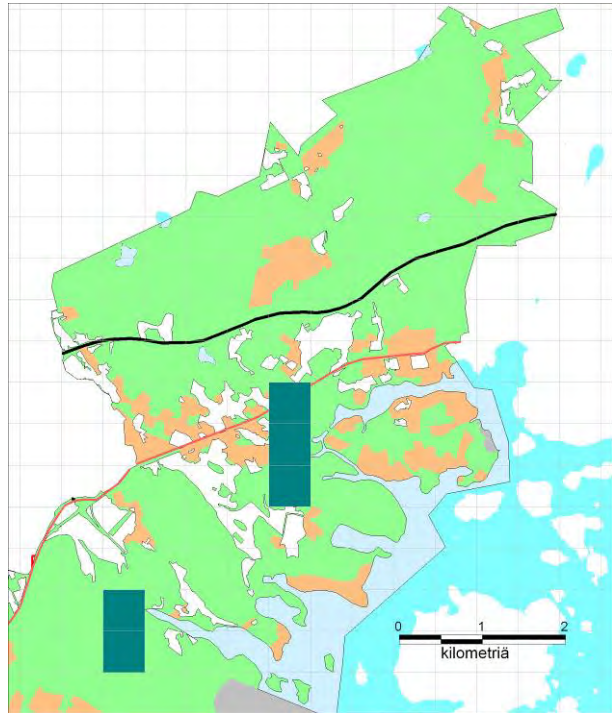
Luhtakanahavainnot alueelta keskittyvät Porvarinlahdelle, sekä Kapellvikenin ja Karlvikin alueille. Havaintojen määrä vaihtelee vuosittain. Reviiriä ei havaita joka vuosi, mutta joinakin vuosina on ollut useampikin reviiri Kapellvikenin ja Karlvikin alueella.

Luhtahuitti (Porzana porzana)

Luhtahuitteja havaitaan alueen merenlahdilla vähemmän kuin luhtakanoja. Viime vuosina havainnot ovat keskittyneet Kapellvikenin ja Karlvikin alueille, lisäksi luhtahuitteja on joinakin vuosina havaittu myös Porvarinlahdella, mutta säännöllisesti niitä ei siellä havaita.

Lajille sopivaa ympäristöä löytyy ainakin jossain määrin kaikilta lahdilta, mutta jostain syystä luhtahuitti on alueella kuitenkin suhteellisen harvalukuinen.

Uhanalaisuusluokituksessa luhtahuitti on silmälläpidettävä laji.

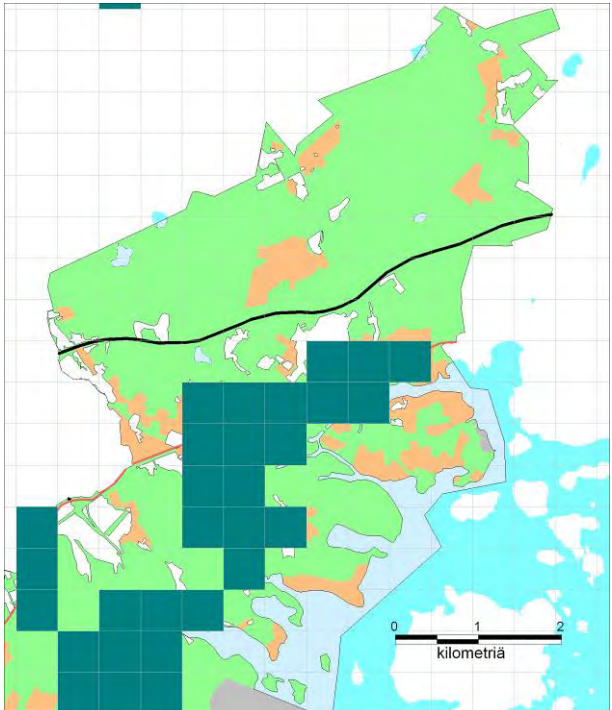

Kartta 11. Luhtahuitin esiintyminen alueella.

Ruisrääkkä (Crex crex)

Ruisrääkkien määrä alueella vaihtelee vuodesta toiseen. Ruisrääkkä keskittyvät yleensä tietyille alueille, sillä koiraille on tapana muodostaa löyhiä soidinryhmiä.

Vuosaaren sataman linnuston seurannan aikana ruisrääkkiä on ollut erityisesti Östersundomin ympäristössä Kapellvikenin ja Karlvikin reunamilla, sekä Vuosaaren täyttömäellä ja Porvarinlahden rantaniityillä. Kartasta voi kuitenkin havaita, että rääkkiä on näkynyt lähes koko alueen eteläosassa sopivilla pelto- ja niittylaikuilla. Moottoritien pohjoispuolelta laji puuttuu, mutta hieman pohjoisempaa rääkkiä taas löytyy Sipoon peltoalueilta.

Kartta 12. Ruisrääkän esiintyminen alueella.

Nokikana (Fulica atra)

Nokikana on viime vuosina runsastunut hieman alueen merenlahdilla, ja pesiviä pareja on säännöllisesti Porvarinlahdella, Bruksvikenillä ja Torpvikenillä. Myös Karlviken ja siitä itään oleva vesialue soveltuvat lajille. Todennäköisesti umpeenkasvu hyödyttää lajia edelleen ja sen kanta saattaa kasvaa tulevinakin vuosina. Alueen lammilta ja järviltä nokikanat puuttuvat.

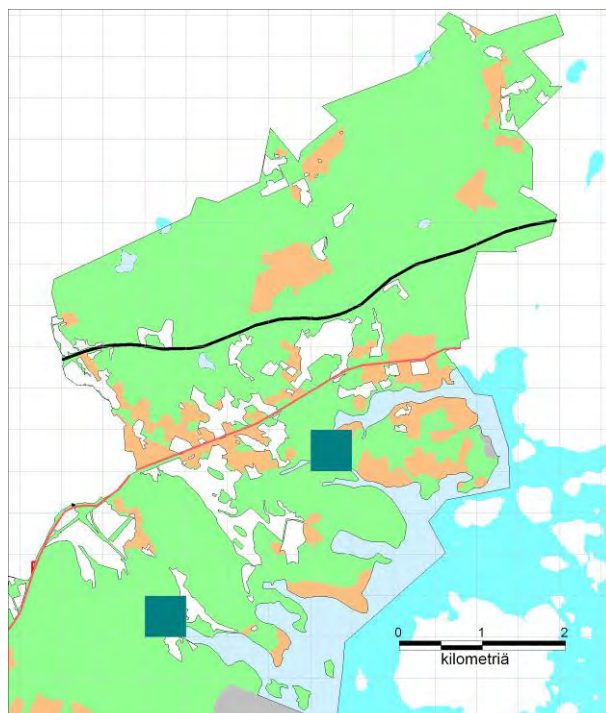
Kuva 18. Nokikana.

Liejukana (Gallinula chloropus)

Liejukanoja on alueella havaittu sekä Karlviken että Porvarinlahden alueella, mutta lähin säännöllinen pesimäpaikka on muutaman kilometrin päässä Vuosaaressa oleva lammikko.

Liejukana saattaa joinakin vuosina pesiä alueen merenlahdilla, mutta todennäköisesti ei ainakaan säännöllisesti, sen verran harvoin sitä on nähty Vuosaaren sataman linnustonseurannassa.

Uhanalaisuusluokituksessa liejukana on vaarantunut laji.

Kartta 13. Liejukanan esiintyminen alueella.

5.5 Kahlaajat

Meriharakka (Haematopus ostralegus)

Meriharakoita havaitaan alueella säännöllisesti, lähimmät parit pesivät Granön selän luodoilla. Meriharakat käyvät sisälahdilla ruokailemassa, ja mm. Husön laitumilla niitä tapaa keväällä ja kesällä.

Pikkutylli (Charadrius dubius)

Pikkutylli pesii alueella säännöllisesti ilmeisesti vain Husön laitumilla, tosin joinakin vuosina revierejä on havaittu myös mm. Österängenillä sekä Vuosaaren sataman reunalla.

Pikkutyllikannan suuruus koko alueella on epäselvä, todennäköisesti kuitenkin vain 1-4 paria. Moottoritien pohjoispuolelta ei ole tiedossa havaintoja.

Tylli (Charadrius hiaticula)

Tylli on alueella harvalukuinen levähtäjä, enimmillään vain muutamia yksilöitä. Lähimmät pesimäpaikat ovat Sipoon ulkosaaristossa.

Töyhtöhyppä (Vanellus vanellus)

Töyhtöhyppiä pesii alueen pelloilla ja rantaniityillä ehkä 10–20 paria. Useamman parin keskittymiä on vuosien varrella ollut Österängenillä, Husön laitumilla ja rantaniityllä sekä Östersundomin kartanon viereisillä pelloilla ja niityllä. Torpvikenillä töyhtöhyppäen keskimääräinen tiheys on ollut noin 3 paria/km².

Kuva 19. Töyhtöhyppiä.

Taivaanvuohi (Gallinago gallinago)

Taivaanvuohia havaitaan alueen kaikilla kosteikoilla, mutta missään se ei ole runsas. Taivaanvuohen tiheys on keskimäärin noin 1 pari/km². Muuttoaikoina taivaanvuohia havaitaan alueella levähtämässä, erityisesti Husön laitumet ja Östersundomin kosteikot soveltuvat lajille ruokailualueiksi.

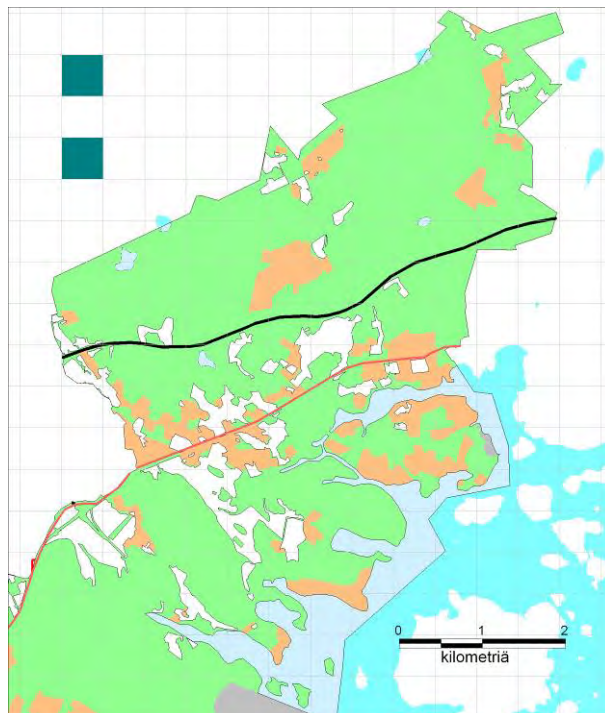
Lehtokurppa (Scolopax rusticola)

Lehtokurppia havaitaan koko alueella, mutta parimäärän arviointi on hankalaa. Soidintavat kurpat lentävät iltahämärässä laajoilla alueilla. Merenlahtien laskentojen perusteella lehtokurpan tiheys on noin 0,2-1 paria/km².

Isokuovi (Numenius arquata)

Vielä Vuosaaren sataman linustonseurannan alkaessa isokuovin reviiri havaittiin Östersundomin pelloilla, mutta viime vuosina lajia ei ole enää pesimäaikana näkynyt. Lähimmät alueet ovat Vantaan Sotungin peltoalueilla.

Isokuovi on taantunut voimakkaasti Etelä-Suomessa, mutta muualla maassa kanta on edelleen elinvoimainen.

Kartta 14. Isokuovin esiintyminen alueella.

Metsäviklo (Tringa ochropus)

Metsävikloja on todennäköisesti koko alueella. Metsäviklon tiheys vaihtelee noin 0,5–1,2 pariin/km². Laji suosii kosteapohjaisia metsiä, muista kahlaajista poiketen metsäviklon pesä on puussa, yleensä vanhassa rastaanpesässä.

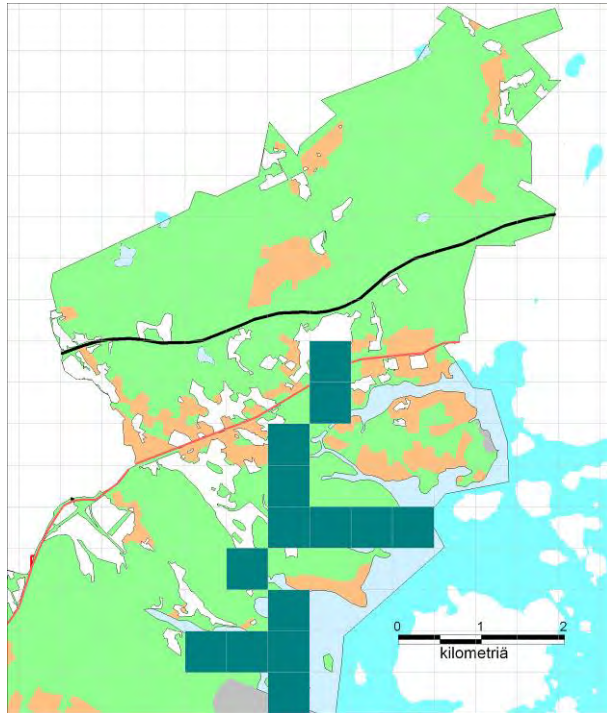
Lampiviklo (Tringa stagnatilis)

Laji on alueella satunnainen, mutta kevätmuuton aikana lampiviklo on havaittu Husössä.

Punajalkaviklo (Tringa totanus)

Punajalkaviklo on merenrannikon ja saariston kahlaaja. Lajia havaitaan säännöllisesti kaikilla alueen merenlahdilla ja tiheys vaihtelee 0,5–4,3 paria/km². Eniten punajalkavikloja on Torpvikenillä ja Husön laitumilla.

Uhanalaisuusarviossa punajalkaviklo on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

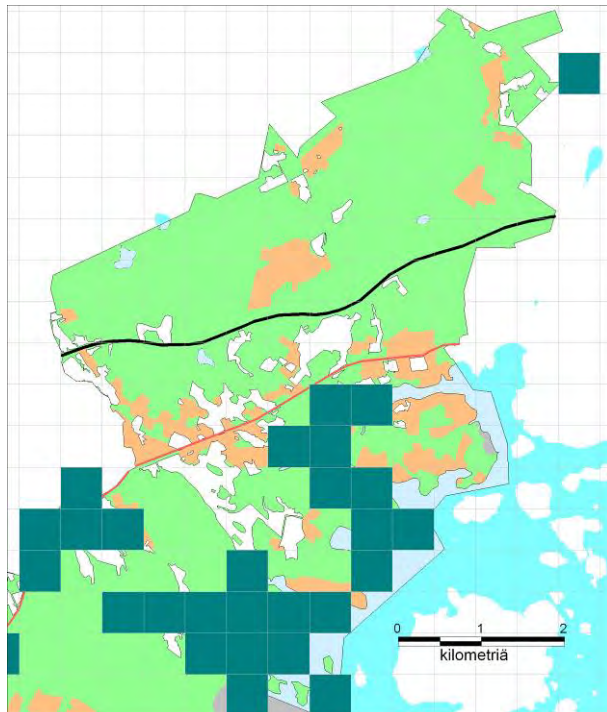
Kartta 15. Punajalkaviklon esiintyminen alueella.

Rantasipi (Actitis hypoleucos)

Rantasipi on tavallinen näky alueen rannoilla ja ojanvarsilla. Pesimäkanta keskittyy merenlahdille, toisaalta rantasipejä on havaittu myös Österängenin savikoilla ja ojanvarsilla.

Rantasipin tiheys alueella vaihtelee noin 1,2–2,8 pariin/km². Alueen pohjoisosista laji puuttuu.

Uhanalaisuusarviossa rantasipi on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Kartta 16. Rantasipin esiintyminen alueella.

Kuva 20. Rantasipi.

5.6 Lokkilinnut

Naurulokki (Larus ridibundus)

Naurulokin lähin säännöllinen pesimäpaikka on Granön saaren kupeessa. Naurulokkeja kuitenkin nähdään alueella runsaasti, parhaimmillaan useita satoja samassa paikassa. Naurulokit kerääntyvät alueelle ruokailemaan, ja mm. Karlviken kerää keväällä satoja naurulokkeja, jotka saapuvat ruokailemaan puron suulle särkien kutiessa. Myös Torpvikenillä ja Bruksvikenillä on ajoittain paljon naurulokkeja. Uhanalaisuusarviossa naurulokki on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Kalalokki (Larus canus)

Muutama kalalokkipari pesii alueella, lähin suurempi kolonia on Kalkkisaarella Vuosaaren sataman itäreunalla. Naurulokin tavoin myös kalalokkeja kertyy alueelle ruokailemaan.

Selkälokki (Larus fuscus)

Lähimmät selkälokin pesimäpaikat sijaitsevat Sipoon saaristossa. Muutamia selkälokkeja alueella näkyy muiden lокkien tavoin ruokavieraina, mutta pesiviä pareja ei ole. Uhanalaisuusarviossa selkälokki on luokiteltu vaarantuneeksi.

Harmaalokki (Larus argentatus)

Harmaalokki on nk. suurista lokeista runsain alueella, erityisesti Östersundomin ympäristössä voi pyöriä enimmillään kymmeniä tai jopa satoja harmaalokkeja ruokailemassa. Lähimmät pesimäpaikat ovat Sipoon saaristossa.

Merilokki (Larus marinus)

Harmaalokin tavoin saariston pesivät merilokit sekä pesimättömät yksilöt käyvät alueella ruokailemassa. Merilokki on kuitenkin aina vähälukuinen, runsaimmillaankin vain hieman selkölokkia runsaampi.

Räyskä (Sterna caspia)

Sipoon ja Helsingin saaristossa pesivät räyskät käyvät säännöllisesti ruokailemassa alueen merenlahdilla, enimmillään yhtä aikaa voi nähdä 4–5 yksilöä. Ruokailulennot ovat säännöllisiä koko pesimäkauden, alueen matalat merenlahdet soveltuvat hyvin räyskien kalastuspaikoiksi.

Uhanalaisuusarviossa räyskä on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Kalatiira (Sterna hirundo)

Kalatiira pesii alueen merenlahdilla ja sipoonkorven järvillä. Säännöllisesti laji on pesinyt mm. Porvarinlahdella sekä Karhusaaren vieressä, lähin suurempi keskittymä on Kalkkisaaresta Vuosaaren sataman itäreunalla. Kalatiira on alueella kesäaikana yleinen näky, sillä saaristossa pesivät kalatiirat käyvät ruokailemassa matalilla merenlahdilla.

Lapintiira (Sterna paradisaea)

Joinakin vuosina lapintiira on pesinyt ainakin Porvarinlahdella, mutta yleensä lähimmät pesivät parit löytyvät Granön selän luodoilta sekä Kalkkisaaresta. Lapintiiroja näkee keväällä ja kesällä säännöllisesti kuitenkin kaikilla lahdilla, kalatiiran tavoin lapintiiirat saapuvat saalistamaan matalille merenlahdille. Sisämaassa lapintiiroja ei havaitse.

Kuva 21. Lapintiiroja Torpvikenin vanhalla kivilaiturilla.

5.7 Kyyhkyt ja käki

Uuttukyyhky (Columba oenas)

Uuttukyyhky on harvalukuinen pesimälaji alueen metsäseuduilla, Sipoonkorvessa lajin tiheys on noin 0,3–0,4 paria/km². Merenlahtien rantametsissä laji on hieman runsaampi, esimerkiksi Torpvikenillä ja Bruksvikenillä 1,3–2,0 paria/km². Osa pareista pesii alueelle ripustetuissa pöntöissä, osa luonnonkoloissa.

Sepelkyyhky (Columba palumbus)

Sepelkyyhky on selvästi uuttukyyhkyä yleisempi, ja sepelkyyhkyjä tavataan kaikenlaisilla metsäseuduilla, mutta myös puutarhoissa ja peltojen reunoilla. Mustavuoren sekä Kasberget-Labbackan alueilla sepelkyyhkyn tiheys on noin 5,5–5,8 paria/km².

Käki (Cuculus canorus)

Käki on helppo havaita kuuluvasta äänestään, mutta parimäärän arviointi on vaikeampaa, koska käki liikkuu laajalla alueella. Käkiä on kaikilla metsäalueilla, Mustavuoren sekä Kasberget-Labbackan alueilla käen tiheys on noin 1,1–1,4 paria/km². Todennäköisesti käkiä on yhtä runsaasti myös moottoritien pohjoispuolella olevilla metsäalueilla. Peltoalueilta ja kosteikkojen reunametsistä käki puuttuu.

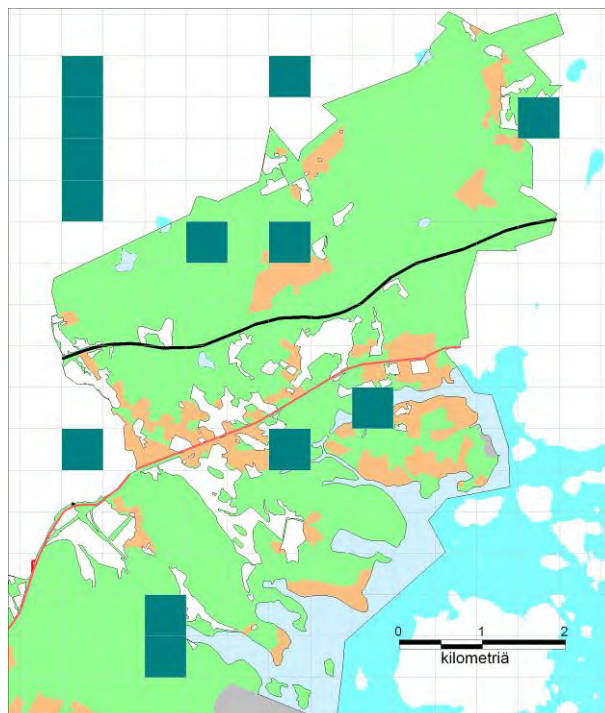
5.8 Pöllöt

Huuhkaja (Bubo bubo)

Huuhkajaa havaitaan alueella ympäri vuoden. Pesiviä huuhkajia on alueen pohjoisosassa, mutta saalistavia ja lepäileviä yksilöitä havaitaan eteläosassakin.

Pesimäpaikakseen huuhkaja valitsee yleensä rauhallisen kalliojyrkänteen.

Uhanalaisuusarvioinnissa huuhkaja on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Kartta 17. Huuhkajan esiintyminen alueella.

Sarvipöllö (Asio otus)

Sarvipöllö on todennäköisesti alueella säännöllinen, mutta harvalukuinen pesimälaji. Vuosaaren sataman linnustonseurannassa sarvipöllöjä on havaittu muutama vuonna. Laji suosii pesimäympäristönään peltojen reunametsiä, ja alueella lajille soveltuvaa ympäristöä on erityisesti Husön ja Östersundomin välillä.

Suopöllö (Asio flammeus)

Suopöllöjä havaitaan alueella vain muuttoaikoina tai kiertelijöinä, lähialueella havaintoja on erityisesti Vuosaaren täyttömäeltä.

Lehtopöllö (Strix aluco)

Lehtopöllö on alueen runsain pöllö. Sen tiheys vaihtelee alueella noin 0,1–0,3 pariin/km². Lehtopöllö viihtyy asutuksenkin tuntumassa, jos vain sopiva pesäpaikka (pönttö tai luonnonkolo) on tarjolla.

Viirupöllö (Strix uralensis)

Viirupöllö on lehtopöllöä hieman suurempi ja se suosii laajoja metsäalueita. Alueella ei ole yhtään pysyvää viirupöllöreviiriä, mutta heti rajan pohjoispuolella Sipoossa viirupöllöjä havaitaan. tiheys Sipoonkorvessa on noin 0,1 paria/km².

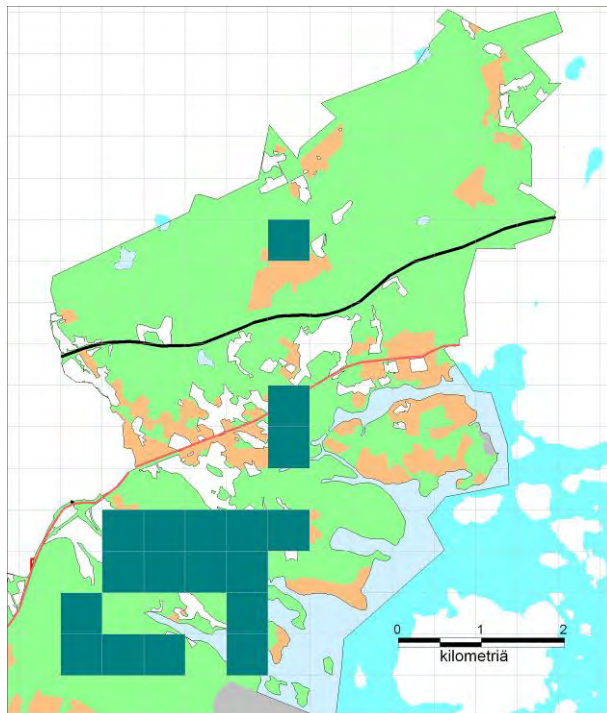
5.9 Kehräätä, tervapääsky ja tikat

Kehräätä (Caprimulgus europaeus)

Kehräätä saalistaa yöllä hyönteisiä peltoalueilta sekä kosteikkojen yltä, mutta pesäpaikaksi se valitsee usein kuivan kallioalueen tai suomännikön.

Alueen kehräätähavainnot keskittyvät eteläosan kallioalueille, reviirejä tuolla alueella on 2-3. Kasabergetiltä löytyi vuonna 2009 myös kehräätän pesä.

Kehrääjiä on myös Sipoonkorvessa rajan pohjoispuolella. Kehräätän tiheys vaihtelee alueella 0,3-0,6 pariin/km².

Kartta 18. Kehräätän esiintyminen alueella.

Tervapääsky (Apus apus)

Tervapääsky on laji, jota alueella kyllä havaitaan, mutta jonka parimäärää ei pysty arvioimaan. Muuttoaikoina kosteikkojen yllä voi olla kymmeniä tervapääskyjä. Pesimäaikaanakin tervapääskyjä kyllä ilmassa näkyy, mutta kuinka moni niistä pesii alueella ja kuinka moni vain kiertele, on epäselvää. Laji pesii luonnossa puunkoloissa, mutta suurimmat keskittymät ovat yleensä rakennuksissa. Lajin runsauden arviointi alueella vaatisi asuttujen alueiden inventointeja, sillä mm. Vuosaaren sataman linnustonseurannassa lajia ei ole tulkittu pesiväksi metsä-alueilla kuin joinakin vuosina.

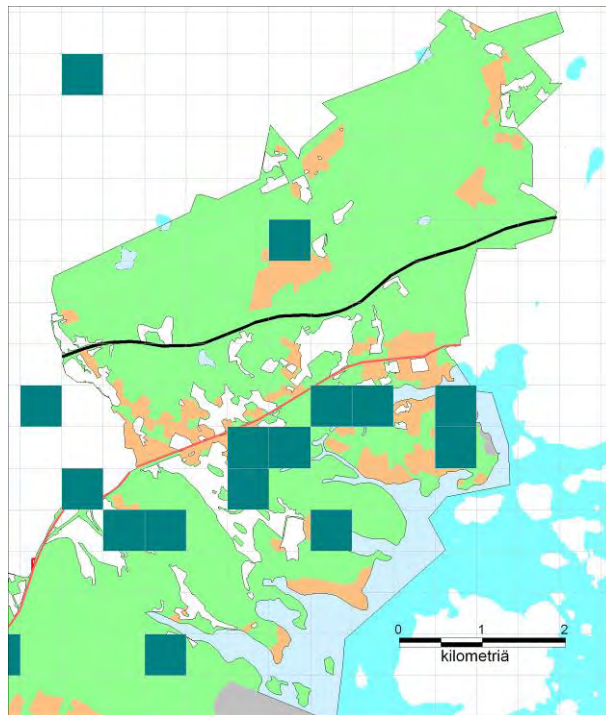
Palokärki (Dryocopus martius)

Palokärkiä havaitaan koko alueella sekä pesimäaikana että talvella. Alueen eteläosassa on 2–3 reviiriä, tihein kanta on Sipoonkorvessa. Palokärjen tiheys alueella vaihtelee 0,3–0,7 pariin/km².

Harmaapäätikka (Picus canus)

Harmaapäätikkaa havaitaan alueen eteläosassa pääosin talvelle. Pesimäaikana laji on ollut mm. Vuosaaren sataman linnustonseuranta-alueilla hyvin harvalukuinen (tai vain hyvin vaikeasti havaittava?).

Harmaapäätikka on ilmeisesti yleisempi pohjoisempana Sipoonkorven alueella, jossa tiheys vaihtelee 0,1–0,2 pariin/km².

Kartta 19. Harmaapäätikän esiintyminen alueella.

Kuva 22. Käpytikka.

Käpytikka (Dendrocopos major)

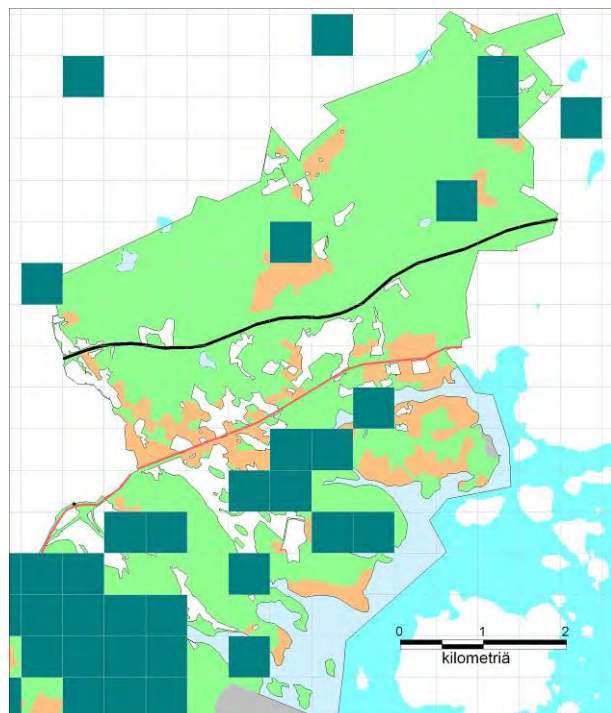
Käpytikka on alueen runsain tikka, jota havaitaan kaikenlaisissa ympäristöissä karuista metsistä kosteikkojen reunametsiin. Käpytikan tiheys alueella vaihtelee 1,0–2,9 pariin/km². Runsain kanta on ollut Mustavuoressa. parimäärä vaihtelee hieman vuosien välillä.

Pikkutikka (Dendrocopos minor)

Pikkutikka on aiemmin ollut harvalukuinen laji alueella, mutta viime vuosina havainnot ovat lisääntyneet.

Pikkutikka suosii lehtipuuvaltaisia rantametsiä tai pellonreunoja. Sipoonkorvessa pikkutikkoja on noin 0,1 paria/km², mutta parhaalla alueella Mustavuorella tiheys on keskimäärin 1,4 paria/km².

Pikkutikkahavainnot alueella painottuvat eteläosan merenlahtien rantametsiin, ja erityisesti Mustavuoren ja Porvarinlahden alueelle.

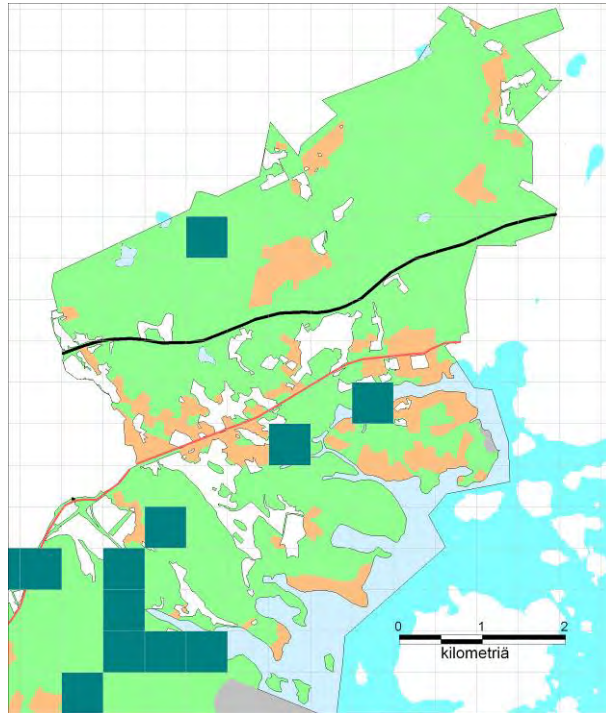

Kartta 20. Pikkutikan esiintyminen alueella.

Pohjantikka (Picoides tridactylus)

Pohjantikka on alueella harvalukuinen, ja pääosa havainnoista tehdään talvella. Havainnot ovat keskittyneet Mustavuoreen ja Porvarinlahden ympäristöön. Pohjantikkoja kuitenkin myös pesii epäsäännöllisesti ja harvalukuisena alueella, mm. Labbackassa ja Porvarinlahden reunametsissä.

Alueen pohjoispuolella Sipoonkorvessa pohjantikan tiheys on 0,2 paria/km².

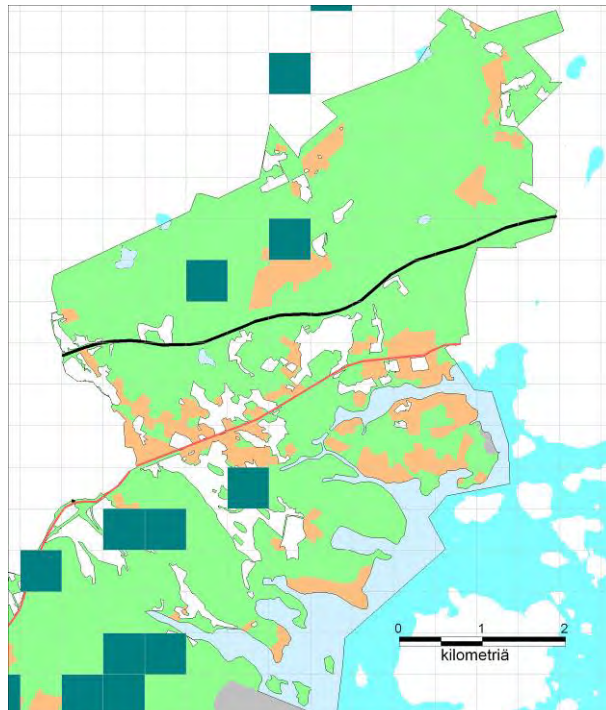

Kartta 21. Pohjantikan esiintyminen alueella.

Käenpiika (Jynx torquilla)

Käenpiika on alueella harvalukuinen pesimälaji, jota ei havaita esimerkiksi Vuosaaren sataman linnustonseurannassa edes vuosittain. Pääosa eteläosan havainnoista on yksittäisiä huutelijoita tai muuttoaikaisia havaintoja. Sipoonkorvessa käenpiian tiheydeksi on arvioitu 0,1 paria/km².

Uhanalaisuusarvioinnissa käenpiika on luokiteltu silmälapidettäväksi.

Kartta 22. Käenpiian esiintyminen alueella.

5.10 Varpuslinnut

Kangaskiuru (Lullula arborea)

Kangaskiuru on harvalukuinen mäntykankaiden ja kalliomänniköiden laji. Porvarinlahden alueella lajilla oli 2000-luvun alussa tosin reviiri myös kuivan pellon laidalla. Joinakin vuosina kangaskiuruja oli Kasabergetin ja Kantarnäsin alueilla, viime vuosilta havainnot puuttuvat. Sipoonkorvessa kangaskiurun tiheydeksi on arvioitu 0,1 paria/km².

Kiuru (Alauda arvensis)

Kiuru on runsas alueen pelloilla ja joutomaa-alueilla. Österängenillä kirutiheys on enimmillään ollut noin 45 paria/km². Lisäksi muutama pari pesii rannoilla olevilla laitumilla, tiheys noilla alueilla on selvästi alhaisempi, noin 1 pari/km².

Kiurulle sopivaa pesimäbiotooppia on lähinnä vain alueen eteläosassa, moottoritien pohjoispuolella pellot ovat melko pieninä laikkuina.

Haarapääsky (Hirundo rustica)

Haarapääskyn valitsee pesäpaikakseen aina ihmisen tekemän rakenteen: ladon orren, sillan alusen tai karjasuojan hyllyn. Haarapääskyjä havaitaan alueen kosteikoilla ja peltoalueiden yllä hyönteispyynnissä, mutta pesimäpaikat sijaitsevat yleensä asutuksen piirissä. Joinakin vuosina haarapääsky on pesinyt Porvarinlahden ulkoilusillan alla.

Österängenillä haarapääskyn tiheys on enimmillään ollut noin 5 paria/km². Haarapääskyn runsaus muualla alueella on vaikea arvioida, sillä asuttuja alueita ei ole tutkittu.

Räystäspääsky (Delichon urbica)

Räystäspääskyn osalta tilanne on samanlainen kuin haarapääskyllä. Pesät ovat aina ihmisen tekemissä rakennelmissa, luonnonpesintöjä tunnetaan Suomesta vain tunturien kalliopahdoilta.

Metsäkirvinen (Anthus trivialis)

Metsäkirvinen suosii pesimäympäristönään kuivia kankaita ja kallioalueita, joita alueella on runsaasti. Tutkimusalueilla metsäkirvisen tiheys Mustavuoren sekä Kasaberget-Labbakan alueilla on ollut 10,5–11,0 paria/km², kosteikkoalueilla tiheys on odotetusti selvästi alempi, vain 1,0–2,3 paria/km².

Kuva 23. Metsäkirvinen.

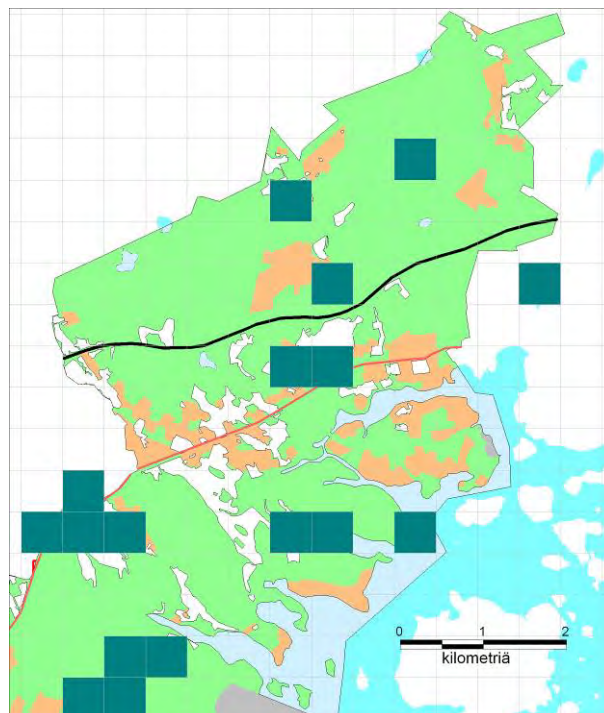
Niittykirvinen (*Anthus pratensis*)

Niittykirvinen on alueella selvästi metsäkirivistä vähälukuisempi, joskin paikallisesti niittykirvisiä voi olla kohtalaisesti, kuten Österängenillä ja läheisellä Vuosaaren täyttömäellä. Rantaniityilläkin pesii muutamia pareja.

Alueen pohjoisosassa niittykirvinen on harvalukuinen, Siipoonkorven tiheydeksi on arvioitu 0,1–0,2 paria/km².

Österängenillä tiheys on enimmillään ollut noin 15,9 paria/km², Torpvikenin niityllä keskimäärin 1,3 paria/km².

Uhanalaisuusarvioinnissa niittykirvinen on luokiteltu silmäläpidettäväksi.

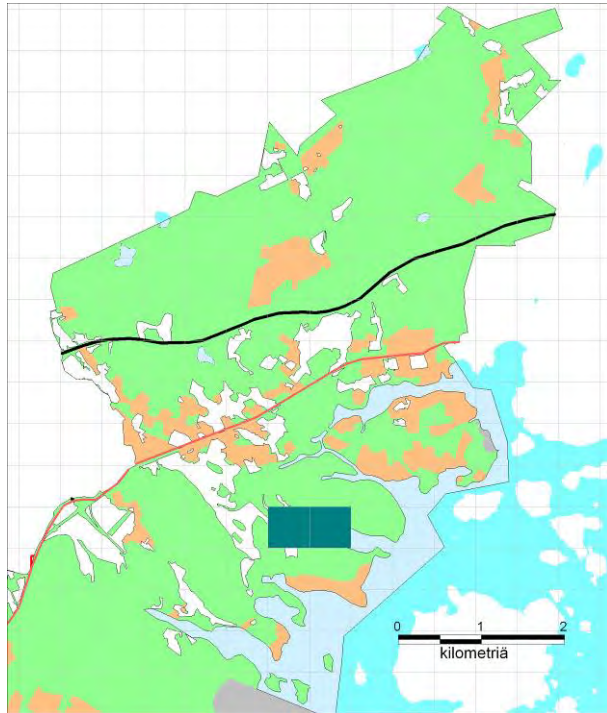
Kartta 23. Niittykirvisen esiintyminen alueella.

Sitruunavästäräkki (Motacilla citreola)

Sitruunavästäräkki on Helsingissä harvinainen pesimälaji, jonka esiintyminen on keskittynyt Vanhankaupunginlahdelle.

Torpvikenillä on joinakin vuosina havaittu sitruunavästäräkkejä, mutta pysyvää reviiriä alueella ei ole havaittu. Alue on kuitenkin ympäristöltään sitruunavästäräkille soveltuva, joten tulevat vuodet näyttävät, levittäytykö laji Vanhankaupunginlahdelta myös tänne.

Uhanalaisuusarvioinnissa sitruunavästäräkki on luokiteltu vaarantuneeksi.

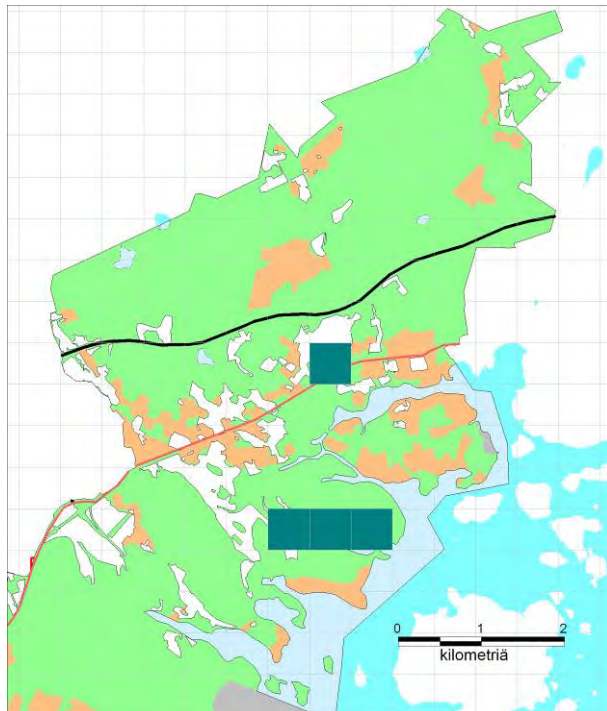

Kartta 24. Sitruunavästäräkin esiintyminen alueella.

Keltavästäräkki (Motacilla flava)

Keltavästäräkki on vielä muutama vuosikymmen sitten ollut melko yleinen rantaniittyjen sekä laiduntenkin pesimälaji. Nykyisin keltavästäräkki on harvalukuinen. Alueen ainoat keltavästäräkin säännölliset pesimäpaikat ovat Östersundomin niitty sekä Torpvikenin niitty ja Husön laidun. Torpvikenillä keltavästäräkin tiheys on keskimäärin ollut 1,0 paria/km².

Uhanalaisuusarvioinnissa keltavästäräkki on luokiteltu vaarantuneeksi.

Kartta 25. Keltavästäräkin esiintyminen alueella.

Västäräkki (Motacilla alba)

Västäräkki on yleinen rannoilla, teiden varsilla, pellon laidoilla sekä asutuksen piirissä. Västäräkin tiheys rannoilla ja metsäalueilla on vaihdellut 0,6–1,6 pariin/km², Österängenillä enimmillään tiheys on ollut noin 12,3 paria/km². Todennäköisesti tiheys asutuilla alueilla on samaa luokkaa tai vielä suurempi, mutta asuttuja alueita ei ole tutkittu.

Peukaloinen (Troglodytes troglodytes)

Peukaloinen on alueella melko harvalukuinen, vain parhaiden metsien ja puronvarsien asukki. Tiheys on laskenta-alueilla vaihdellut 0,2–4,1 pariin/km². Korkein tiheys on Mustavuoressa.

Peukaloiselle sopivia metsälaikkuja löytyy todennäköisesti koko alueelta, suurin uhka on metsien liiallinen siistiminen, jolloin ryteiköissä viihtyvä peukaloinen katoaa.

Rautiainen (Prunella modularis)

Rautiainen on kuusimetsien asukas, jonka tiheys kosteikkoalueilla on 1,0–1,8 paria/km², metsäalueilla 2,6–8,6 paria/km². Korkein tiheys on Mustavuoressa.

Kuva 24. Rautiainen.

Punarinta (Erithacus rubecula)

Rautiaisen tavoin punarinta suosii erityisesti kuusimetsiä, mutta myös puistoja ja puutarhoja. Kosteikkoalueilla punarinnan tiheys on vain 1,0–3,3 paria/km², mutta metsäalueilla punarinnan tiheys on 24,8–31,4 paria/km², ja punarinta taistelee mustarastaan ohella toiseksi runsaimman lajin tittelistä peipon jälkeen. Kaikkein korkeimmat tiheydet ovat Mustavuoressa.

Satakieli (Luscinia luscinia)

Satakieli on kosteiden rantapensaikkojen ja pellonreunojen laji. Satakielen tiheys alueella vaihtelee 1,0–3,8 pariin/km². Kanta on keskittynyt Porvarinlahden ympäristöön sekä Östersundomin alueelle. Pohjoisosan metsäseuduilla lajia ei tapaa.

Leppälintu (Phoenicurus phoenicurus)

Leppälintu on alueella harvalukuinen metsien ja puutarhojen laji. Alueen eteläosassa kanta on hyvin niukka, Sipoonkorvessa leppälinnun tiheys on noin 0,2 paria/km².

Pensastasku (Saxicola rubetra)

Pensastasku on vähentynyt Etelä-Suomessa viime vuosisadalla ilmeisesti intensiivisen maanviljelyn takia. Lajille sopivat pesäpaikat eli ojanvarret katosivat peltoalueilta. Viime aikoina pensastasku on taas runsastunut, sillä se suosii myös kesantoja ja rantaniittyjä.

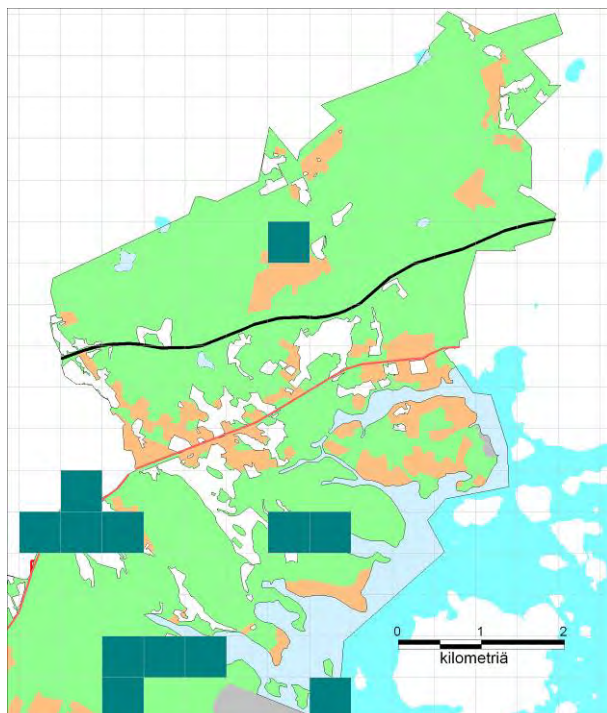
Alueen pensastaskut ovat keskittyneet Österängenille sekä Östersundomin niitylle. Lähialueella runsaasti pensastaskuja on mm. Vuosaaren täyttömäellä. Porvarinlahdella pensastaskun tiheys on ollut keskimäärin 0,7 paria/km², Österängenillä vuonna 2009 5,2 paria/km².

Kivitasku (Oenanthe oenanthe)

Aiemmin kivitasku oli melko yleinen viljelymaiden lintu, mutta koska kaikki kivikasat ja kiviaidat lähes puuttuvat nykyisestä peltoympäristöstä, kivitaskujakin tapaa varmemmin teiden varsilta ja joutomailta, joissa on kivimursketta, ja ulkosaariston luodoilta.

Muuttoaikoina kivitaskut ruokailivat pelloilla ja laitumilla, kuten mm. Husössä. sen sijaan pesimäajan havainnot keskittyvät Österängenin alueelle, ja lähialueella Vuosaaren täyttömäellä kivitaskuja on myös runsaasti. Tiheys Österängenillä on ollut enimmillään 7,0 paria/km².

Uhanalaisuusarvioinnissa kivitasku on luokiteltu vaarantuneeksi.

Kartta 26. Kivitaskun esiintyminen alueella

Mustarastas (Turdus merula)

Mustarasta on alueen runsain rastas, joka viihtyy monenlaisissa metsissä sekä puistoissa ja puutarhoissa. Mustarastaan tiheys on parhaalla alueella Mustavuorella keskimäärin 31,6 paria/km², Kasabergetin ja Labbackan alueellakin 21,1, paria/km². Kosteikkoalueilla tiheydet ovat alempia, 1,0–4,8 paria/km².

Räkättirastas (Turdus pilaris)

Räkättirastas on alueella yllättävän vähälukuinen metsäalueilla ja kosteikkojen reunoilla. Niillä tiheys on vaihdellut vain 0,4–1,0 paria/km². Korkein tiheys on ollut Österängenillä, 10 paria/km². Todennäköisesti asutuksen piirissä tiheys on tuota samaa tasoa, mutta asuttuja alueita ei ole tutkittu. Pohjoisosan metsäalueilla laji on todennäköisesti hyvin vähälukuinen.

Laulurastas (Turdus philomelos)

Laulurastas on mustarastaan jälkeen toiseksi runsain rastas, jonka tiheys tutkituilla metsäalueilla on ollut keskimäärin, 10,2–20,2 paria/km². Korkein tiheys on ollut Mustavuorella. Todennäköisesti laulurastas on runsas koko alueella siten, että pohjoisosan karuilla kallioalueilla tiheys on alhaisin.

Punakylkirastas (Turdus iliacus)

Punakylkirastaan runsaus alueella näyttää vaihtelevan suuresti alueittain, kannan tihentymä tutkituilla alueilla on Mustavuoren ja Porvarinlahden länsiosan alueilla. Mustavuorella punakylkirastaan tiheys on 16,7 paria/km², mutta viereisillä karumilla Kasabergetin ja Labbackan alueilla vain 1,5 paria/km². Porvarinlahdella tiheys on 6,0 paria/km².

Kuva 25. Hautova punakylkirastas.

Kulorastas (Turdus viscivorus)

Kulorastas on harvalukuinen mäntykankaiden ja kalliomänniköiden laji. Etelä-osassa laji on harvalukuinen, jokunen pari pesinee Kasabergetin ja Husön kallio-alueilla. Pohjoisosassa laji on luultavasti runsaampi, Sipoonkorvessa kulorastaan tiheydeksi on arvioitu 0,7–0,8 paria/km².

Muuttoaikoina kulorastaita nähdään muiden rastaiden joukossa alueen pelloilla ja laitumilla.

Ruokosirkkalintu (Locustella luscinioides)

Ruokosirkkalintu on harvinaisuus, joka todennäköisesti ei pesi alueella, mutta viimeisen kymmenen vuoden aikana laji on kuitenkin havaittu ainakin kaksi kertaa alueen merenlahdilla. Ruokosirkkalintuja havaitaan nykyisin lähes vuosittain Helsingin Vanhankaupunginlahdella. Uhanalaisuusarvioinnissa ruokosirkkalintu on luokiteltu vaarantuneeksi.

Pensassirkkalintu (Locustella naevia)

Pensassirkkalintu on alueella melko harvalukuinen, havainnot keskittyvät Östersundomin alueelle Kapellvikenin ja Karlvikin alueelle, sekä Porvarinlahden reunoille. Pensassirkkalintu suosii pensaikkoisia niittyjä ja pellonreunoja. Tiheys Porvarinlahdella on ollut 0,2 paria/km².

Viitasirkkalintu (Locustella fluviatilis)

Viime vuosina viitasirkkalintu on ollut pensassirkkalintua yleisempi liitosalueella. Viitasirkkalintu suosii pensaikkoja ja matalakasvuisia lehtimetsiä, joissa on usein pohjalla kosteaa suurruohokasvillisuutta. Havainnot alueella keskittyvät Kapellvikenin ja Karlvikin reunoille, sekä Porvarinlahden ympäristöön. Tiheys Porvarinlahdella on ollut 0,8 paria/km².

Ruokokerttunen (Acrocephalus schoenobaenus)

Ruokokerttunen on runsain merenlahtien ruoikoissa sekä pellonreunojen ja ojanvarsien pensaikoissa. Reviirien määrä merenlahdilla vaihtelee vuosittain mm. sen perusteella, paljonko edellisen vuoden ruokkoa on talven jälkeen pystyssä. Ruokokerttusen tiheydet kosteikkoaluilla ovat vaihdelleet 2,3–17,8 pariin/km², korkein tiheys on Porvarinlahdella. Myös Kapellvikenin ja Karlvikin alueella ruokokerttusia on runsaasti. Ruokokerttuskanta liitosalueella keskittyy eteläosaan, pohjoisosassa on niukasti lajille sopivaa ympäristöä.

Viitakerttunen (Acrocephalus dumetorum)

Viitakerttunen viihtyy pellon ja puutarhojen reunoilla, usein paikoilla missä kasvaa pesäpaikaksi soveltuvaa vadelmapensaikkaa. Pääosa viitakerttushavainnoista alueella tehdään Östersundomin ympäristössä sekä Porvarinlahdella. Tiheys Porvarinlahdella on ollut 0,8 paria/km².

Luhtakerttunen (Acrocephalus palustris)

Luhtakerttunen puolestaan suosii ehkä hieman kosteampaa rantapensaikkaa kuin viitakerttunen, toisaalta luhtakerttusia havaitaan myös joutomaiden pen-

saikoissa. Havainnot alueella keskittyvät Östersundomin ja Porvarinlahden alueelle. Tiheys Porvarinlahdella on ollut 2,3 paria/km².

Rytikerttunen (Acrocephalus scirpaceus)

Rytikerttunen suosii hieman kosteampaa ruoikkoa kuin ruokokerttunen, ja pensaiskoista lajia ei tapaa lainkaan. Yleensä rytikerttuset ovat märimmässä ruoikos- sa avoveden reunalla. Tiheys kosteikkoalueilla on ollut 1,5–6,3 paria/km², korkein tiheys on Porvarinlahdella.

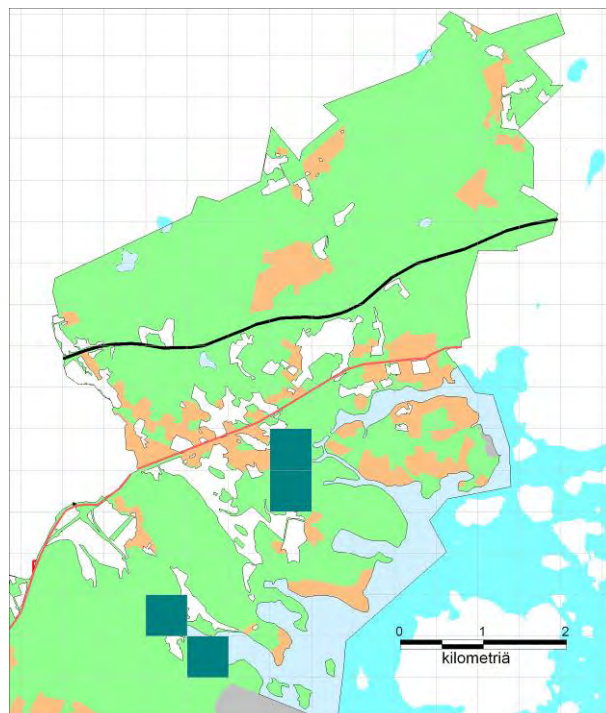

Kuva 26. Laulava ruokokerttunen Karlvikillä.

Rastaskerttunen (Acrocephalus arundinaceus)

Rastaskerttunen on harvalukuinen laji, jota ei havaita alueella vuosittain. Rastaskerttunen suosii kaikkien järeintä ruoikkoa, havainnot alueella keskittyvät Kapellvikenille sekä Porvarinlahdelle. Tiheys Porvarinlahden vähien havaintojen perusteella on ollut noin 0,2 paria/km².

Uhanalaisuusarvioinnissa rastaskerttunen on luokiteltu vaarantuneeksi.

Kartta 27. Rastaskerttusen esiintyminen alueella

Kultarinta (Hippolais icterina)

Kultarinta on alueella tasaisen harvalukuinen, kosteikoilla ja rehevimmillä metsä-alueilla tiheys on ollut noin 0,2–0,4 paria/km². Liitosalueen pohjoisosista laji todennäköisesti lähes puuttuu, toisaalta asutuksen piirissä puistoissa ja puutarhoissa kultarintoja voi olla enemmän, mutta alueita ei ole tutkittu.

Hernekerttu (Sylvia curruca)

Hernekerttu viihtyy kuivissa kallioalueiden metsissä, joita alueella riittää. Missään se ei ole kovin runsas, tiheys alueella on vaihdellut 0,6–1,5 pariin/km², korkein tiheys on Kasaberget-Labbackan kallioalueilta.

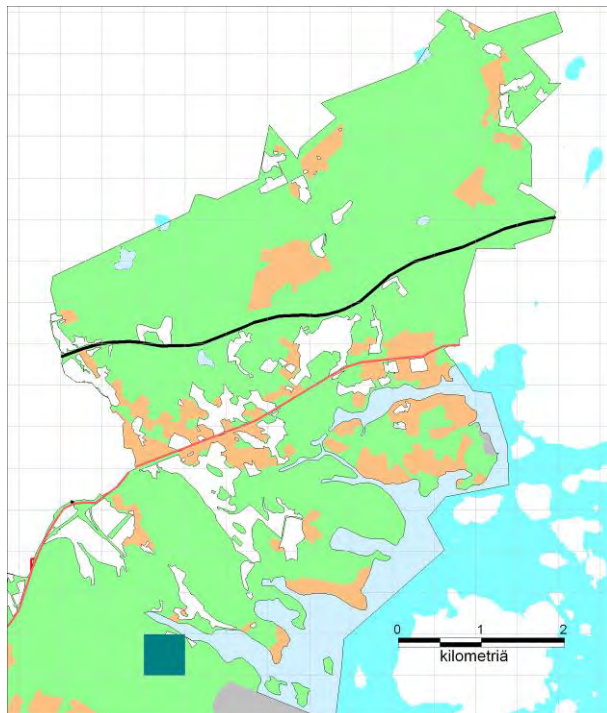
Pensaskerttu (Sylvia communis)

Pensaskerttu viihtyy kosteikkojen, pellonreunojen ja joutomaiden pensaikkoissa. Lisäksi sitä tavataan hiukan myös valoisissa ja avoimissa puutarhoissa, puistoissa ja metsänreunoissa. Pensaskertun tiheys alueella vaihtelee 1,3–7,8 pariin/km², korkein tiheys on Porvarinlahdella. Todennäköisesti alueen tihein kanta on eteläosassa, sillä pohjoisosassa on vähemmän pensaskertulle soveltuvaa ympäristöä.

Kirjokerttu (Sylvia nisoria)

Kirjokerttu on aiemmin kuulunut alueen vakituiseen linnustoon, mutta viimeinen reviriin viittaava havainto alueelta tehtiin vuonna 2003. sen jälkeen laji on havaittu satunnaisesti mm. Vuosaaren täyttömäellä. Todennäköisesti laji on kadonnut ainakin väliaikaisesti alueen pesimälinnustosta.

Kirjokerttu on vähentynyt huomattavasti myös muualla Uudellamaalla. Uhanalaisuusarvioinnissa kirjokerttu on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi.

Kartta 28. Kirjokertun esiintyminen alueella.

Lehtokerttu (Sylvia borin)

Lehtokerttu on runsas lehtomaisissa metsissä, kosteikkojen reunoilla sekä puutarhoissa. Lehtokertun tiheys alueella vaihtelee 1,0–8,4 pariin/km², runsain kanta on Mustavuoressa ja Porvarinlahdella.

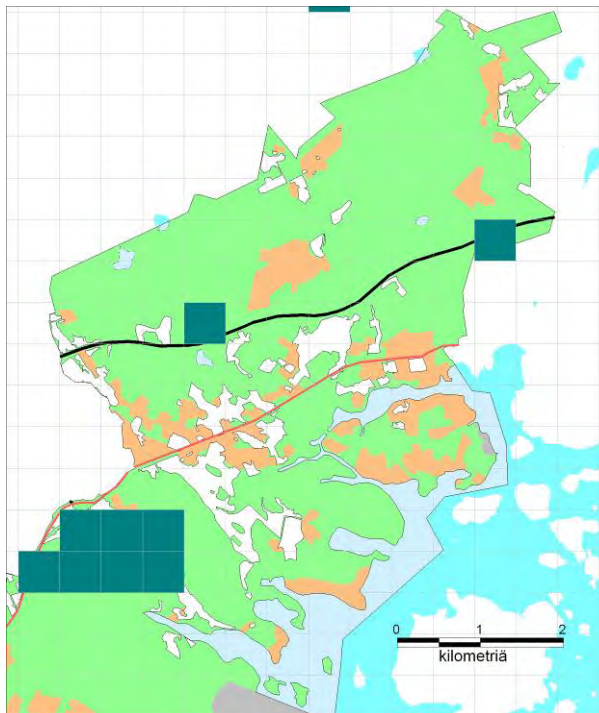
Mustapääkerttu (Sylvia atricapilla)

Mustapääkerttu suosii hieman rehevempää metsää kuin lehtokerttu, tiheys laskenta-alueilla vaihtelee 0,6–10,2 pariin/km², korkein tiheys on Mustavuoressa.

Idänuunilintu (Phylloscopus trochiloides)

Idänuunilintu on harvalukuinen kosteapohjaisten kuusi-sekametsien laji. Alueen pesimäaikaiset havainnot keskittyvät Mustavuoreen, myös Kasaberget-Labbackan -alueella idänuunilintu havaitaan joinakin vuosina.

Idänuunilinnun tiheys Mustavuoressa on keskimäärin 1,4 paria/km², Sipoonkorvessa tiheydeksi on arvioitu 0,1 paria/km².

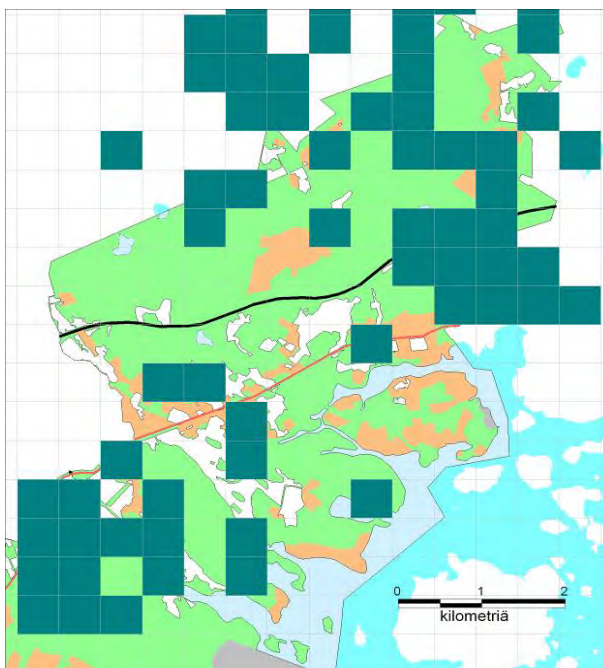

Kartta 29. Idänuunilinnun esiintyminen alueella.

Sirittäjä (Phylloscopus sibilatrix)

Sirittäjä on lehti- ja sekametsien laji, jota tavataan lähes koko alueella. Usein laulavia koiraita kertyy tihentymiksi parhaille alueille. Korkein tiheys on Mustavuoressa, peräti 17,5 paria/km². Muualla alueella tiheys vaihtelee 1,3–3,3 pariin/km².

Uhanalaisuusarvioinnissa sirittäjä on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Kartta 30. Sirittäjän esiintyminen alueella.

Tiltaltti (Phylloscopus collybita)

Tiltaltti on Suomessa perinteisesti ollut kuusimetsien laji, mutta eteläisempi rotu viihtyy myös lehtimetsissä. Viime vuosina keväällä havaitut lehtimetsissä laulavat tiltaltit saattavatkin olla eteläistä rotua. Tiltaltin tiheys alueella vaihtelee 0,2–1,7 pariin/km². Mustavuorella tiheys on 1,4 paria/km², mutta Sipoonkorven parhailla alueilla vielä siis sitäkin hieman korkeampi.

Pajulintu (Phylloscopus trochilus)

Koko Suomen mittakaavassa pajulintu on peipon ohella runsain laji, mutta tällä alueella pajulintu on vasta noin viidenneksi runsain laji. Tiheys eri alueilla vaihtelee 1,3–24,7 pariin/km², korkein tiheys on Mustavuorella.

Hippiäinen (Regulus regulus)

Hippiäinen on metsäisten alueiden ja erityisesti kuusimetsien laji, jonka tiheys tutkituilla alueilla vaihtelee 1,3–10,5 pariin/km², korkein tiheys on Kasaberget-Labbackan alueella.

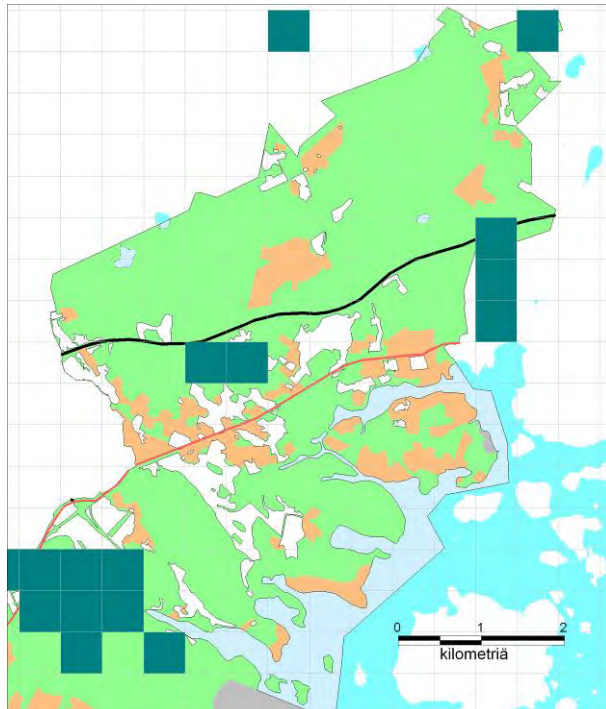
Harmaasieppo (Muscicapa striata)

Harmaasieppo viihtyy monlaisessa ympäristössä, kuivista kangasmetsistä puutarhoihin. Harmaasiepon tiheys tutkituilla alueilla vaihtelee 0,8–4,9 pariin/km², korkein tiheys on Mustavuorella.

Pikkusieppo (Ficedula parva)

Pikkusieppo on harvalukuinen koskemattomien korpikuusikoiden laji, taigan asukki. Pikkusieppoja havaitaan säännöllisesti Mustavuoren alueella, jossa pikkusiepon tiheys on ollut keskimäärin 2,2 paria/km².

Pohjoisempana Sipoonkorvensa pikkusiepon tiheydeksi on arvioitu 0,1–0,4 paria/km².

Kartta 31. Pikkusiepon esiintyminen alueella.

Kirjosieppo (Ficedula hypoleuca)

Kirjosieppo on alueen yleisin sieppo, jota tavataan sekametsissä ja pihapiireissä. Kosteikkoalueilla tiheys on keskimäärin, 1,3–1,5 paria/km², metsäalueilla 7,0–7,7 paria/km². Kirjosieppoja on todennäköisesti runsaasti myös alueen pihapiireissä, joissa on tarjolla pönttöjä pesäpaikoiksi. Sen sijaan alueen pohjoisosan metsätalousalueilla kirjosieppo on todennäköisesti harvalukuinen.

Kuva 27. Kirjosieppo keväällä saarnessa Porvarinlahden rannalla.

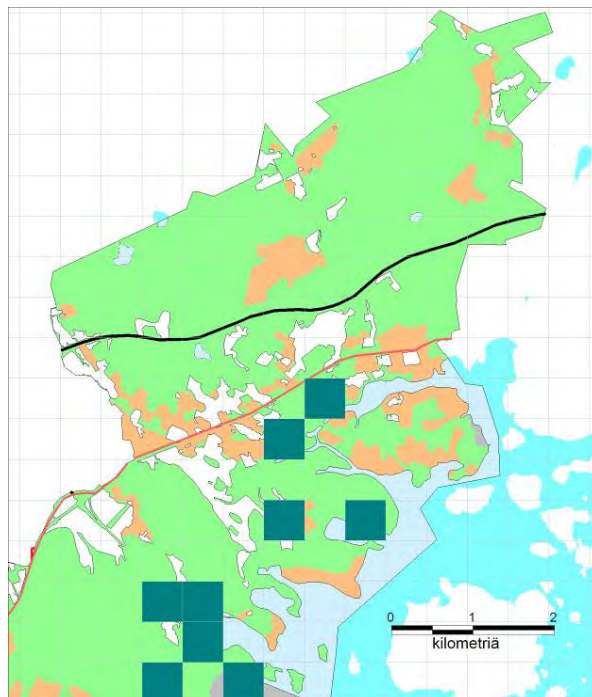
Viiksitimali (Panurus biarmicus)

Viiksitimali on Suomen linnustossa suhteellisen nuori tulokas, sillä timalit valloittivat etelärannikon ruoikot vasta 1980-luvun jälkeen.

Viiksitimalit viihtyvät vain järvi-ruokokasvustoissa. Kesällä parit hajaantuvat reviireille, mutta talvella viiksitimalit liikkuvat parvissa ruoikoissa.

Pääosa havainnoista alueella on tehty talvella, mutta reviirejä on havaittu ainakin Kapellviikenillä.

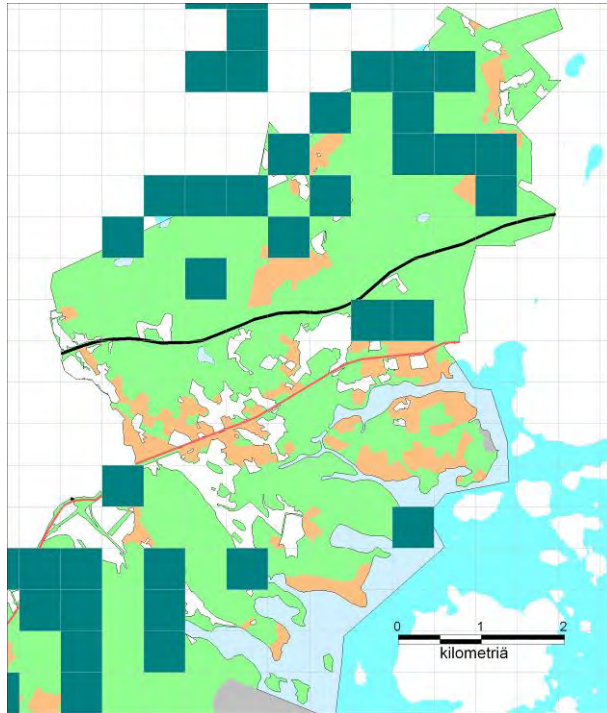
Uhanalaisuusarvioinnissa viiksitimali on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Kartta 32. Viiksitimalin esiintyminen alueella.

Hömötiainen (Parus montanus)

Hömötiainen on liitosalueella suhteellisen harvalukuinen, ottaen huomioon että se on muualla Suomen runsaimpia metsälintuja. Hömötiaisen tiheys alueella on 1,3–2,9 paria/km², eikä suuria eroja ole eri metsäalueiden välillä.

Kartta 33. Hömötiaisen esiintyminen alueella.

Töyhtötiainen (Parus cristatus)

Töyhtötiainen on alueella yhtä harvalukuinen kuin hömötiainen. Töyhtötiainen viihtyy kuivemmillä metsäalueilla. Tiheys eri metsäalueilla vaihtelee 1,0–2,1 paria/km², runsain laji on ollut Kasaberget-Labbacka-alueella.

Kuusitiainen (Parus ater)

Pieni kuusitiainen on nimensä mukaisesti kuusimetsien laji. Metsäalueilla kuusitiaisen tiheys on 3,2–5,5 paria/km², korkein tiheys on Mustavuoressa.

Sinitiaainen (Parus caeruleus)

Sinitiaainen pesii valoisissa lehti- ja sekametsissä sekä puistoissa ja puutarhoissa. Talvella sinitiaiset ruokailevat lintulautojen lisäksi usein parvena järviruokokasvustoissa. Sinitiaainen on alueen eteläosassa runsas, tiheys vaihtelee 1,6–11,6 paria/km², korkein tiheys on Mustavuoressa. Alueen pohjoisosassa sinitiaainen on todennäköisesti pihapiirien ulkopuolella selvästi harvalukuisempi kuin eteläosassa.

Talitiaainen (Parus major)

Talitiaainen on alueella hyvin runsas, ja sitä tavataan monenlaisissa ympäristöissä. Tutkituilla kosteikkoalueilla tiheys oli 1,3–6,2 paria/km², mutta metsäalueilla peräti 22,8–27,3 paria/km². Korkein tiheys oli Mustavuoressa. Todennäköisesti parhailta omakotialueilla, joissa on runsaasti pönttöjä, tiheys voi nousta yhtä korkeaksi.

Pyrstötiainen (Aegithalos caudatus)

Pyrstötiainen on alueella harvalukuinen koivikoiden pesimälaji, jonka tiheys alueella vaihtelee 0,2–0,4 pariin/km². Korkein tiheys on Sipoonkorvessa. Pesimäajan ulkopuolella alueella havaitaan pyrstötiaisia sekä muuttoaikoina että harvalukuisina talvehtijoina.

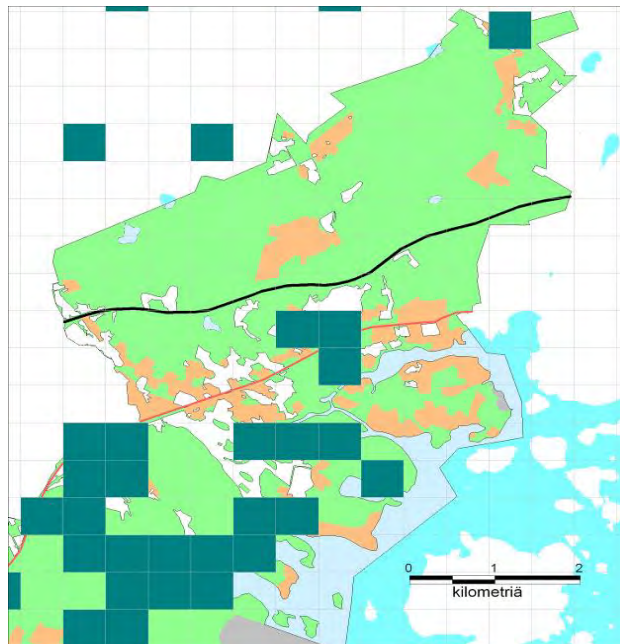
Puukiipijä (Certhia familiaris)

Puukiipijä on kuusi- ja sekametsien laji, joka tekee pesänsä kaarnanrakkoon tai erityisesti sitä varten ripustettuun pönttöön. Puukiipijä on melko runsas alueen eteläosan tutkituilla metsäalueilla, joissa tiheys on 4,9–5,1 paria/km². Sen sijaan Sipoonkorvessa puukiipijäkannan tiheyden on arvioitu olevan vain 1,4 paria/km².

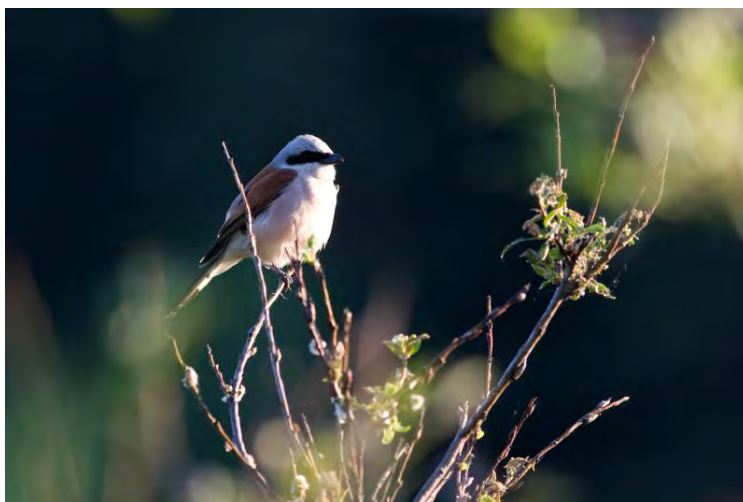
Pikkulepinkäinen (Lanius collurio)

Pikkulepinkäinen suosii pesimäympäristönään rantaniittyjen ja pellonreunojen pensaita. Alueella pikkulepinkäisiä on eniten Porvarinlahden ja Vuosaaren täyttömäen ympäristössä. Pääosa havaituista reviireistä on välillä Vuosaari-Östersundom, toki lajille sopivia biotooppilaikkuja on muuallakin.

Kosteikkoalueilla pikkulepinkäiskannan tiheys on 1,0–2,3 paria/km², Österängenillä 1,7–3,7 paria/km² ja Sipoonkorvessa vain 0,1–0,2 paria/km².

Kartta 34. Pikkulepinkäisen esiintyminen alueella.

Kuva 29. Pikkulepinkäiskoiras Porvarinlahdella.

Harakka (Pica pica)

Harakka on tavallinen, mutta ei kovin runsas laji asutuksen lähetyillä. Tutkituilla alueilla harakoita on havaittu vain Porvarinlahdella ja Österängenillä, jossa tiheydet ovat keskimäärin olleet 0,8 ja 1,7 paria/km². Oletettavasti tiheys on samaa suuruusluokkaa tai hieman jopa korkeampi myös muualla.

Närhi (Garrulus glandarius)

Närhi viihtyy peltoja reunustavissa sekametsissä. Närhi on alueella tavallinen, mutta ei kovin runsas. Tiheys eteläosan metsäalueilla on ollut 0,9–1,6 paria/km². Syksyllä närhet näkyvät ja kuuluvat, kun ne keräävät terhoja mm. Husön tammirivistöstä.

Naakka (Corvus monedula)

Naakka yhdistetään useimmiten asutukseen. Laji pesii mm. savupiipuissa, kirkon-torneissa yms. rakennusten koloissa. Mutta osa naakoista pesii myös metsäseudulla vanhoissa palokärjen koloissa tai pöllönpöntöissä.

Naakan runsaudesta alueella ei ole tietoa, sillä naakkojen reviirejä ei ole osunut tutkimusalueille. Niiden ulkopuolella naakkoja pesii ainakin Kapellvikenin ja Östersundomin kartanon välisellä alueella. Mutta runsaudesta ei ole tietoa, koska asutusalueita ei ole tutkittu.

Varis (Corvus corone cornix)

Varis viihtyy hyvin monenlaisissa ympäristöissä, luonnonmetsistä pihapiireihin. Kosteikkoalueilla variksen tiheys on ollut noin 1,0 paria/km², Mustavuorella 0,4 paria/km². Suuri osa alueen variksista pesii tutkittujen alueiden ulkopuolella pihapiireissä ja peltojen reunametsissä. Vain suurimmilta metsäalueilta varis todennäköisesti puuttuu.

Korppi (Corvus corax)

Korppi on erämaisten metsäseutujen ja saariston asukki, joita tosin havaitaan nykyisin kiertelevinä myös asutuksen lähellä. Eteläosassa aluetta ei ole tiedossa varmoja reviirejä (tosin soidinta havaittu mm. Huisössä), mutta Sipoonkorvessa korppeja kyllä on.

Kottarainen (Sturnus vulgaris)

Suomen kottaraiskanta taantui viime vuosisadan loppupuoliskolla, mutta viimeisen kymmenen vuoden aikakana kottaraisten määrä on taas lähtenyt lievään nousuun. Alueen eteläosassa kottaraisia on erityisesti Östersundomin ympäristössä ja Husön ratsastustallien pihapiirissä. Torpvikenin ja Bruksvikenin alueilla kottaraisten tiheys on keskimäärin 1,0–1,8 paria/km², mutta todennäköisesti asutuksen piirissä tiheys on hieman korkeampi.

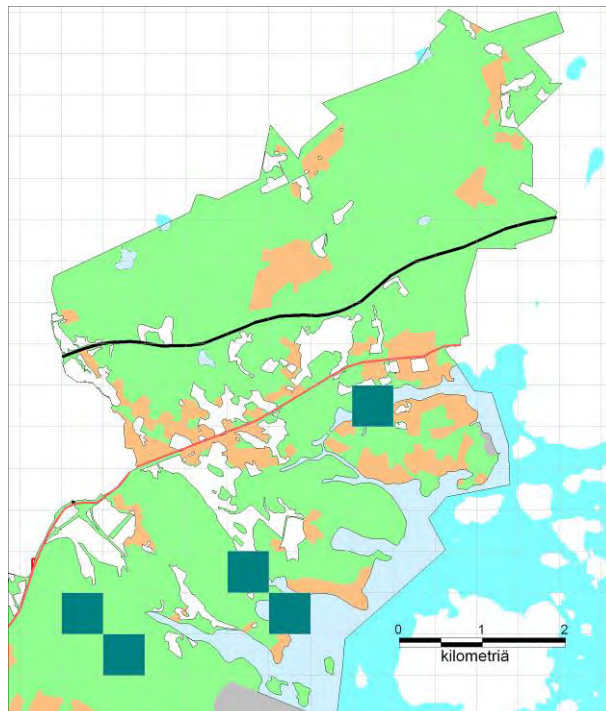

Kuva 30. Kottarainen.

Kuhankeittäjä (Oriolus oriolus)

Kuhankeittäjä on alueella harvalukuinen, ja todennäköisesti osa havainnoista koskee muu-
tolla pysähtyneitä yksilöitä,
jotka ovat sitten jatkaneet mat-
kaa varsinaisille pesimäalueil-
leen. Kaikki havainnot on tehty
kosteikkojen tai peltojen reu-
nametsistä alueen eteläosasta.

Uhanalaisuusarvioinnissa ku-
hankeittäjä on luokiteltu vaa-
rantuneeksi.

Kartta 35. Kuhankeittäjän esiintyminen alueella.

Varpunen (Passer domesticus)

Kottaraisen tavoin varpuskannat laskivat viime vuosisadan jälkipuoliskolla, mutta viime aikoina varpusten määrä on kääntynyt lievään nousuun. Alueella varpusia esiintyy asutusalueilla sekä hevostallien luona. Todennäköisesti kanta on vahvin Östersundomin alueella, pohjoisosassa lajille sopivaa ympäristöä on vähemmän.

Pikkuvarpunen (Passer montanus)

Pikkuvarpunen on valloittanut Etelä-Suomen viime vuosikymmeninä ja joillakin alueilla se on jo varpusta yleisempi. Varpusesta poiketen pikkuvarpunen ei ole niin riippuvainen asutuksesta, vaan voi pesiä peltojen laidoilla yksittäispareina, jos vain sopiva pesäpaikka löytyy. Pesäpaikaksi sopii pönttö tai esimerkiksi sähkötolpan metallinen poikkiputki.

Pikkuvarpusistakin suurin osa pesii todennäköisesti alueilla, joissa ei ole tehty kartoituslaskentoja, joten lajin todellista runsautta alueella ei tiedetä. Havaintoja lajista on tehty ainakin Kapellvikenin ja Östersundomin kartanon välisellä alueella, todennäköisesti pikkuvarpusia on muuallakin.

Kuva 31. Pikkuvarpunen Kapellvikenillä.

Peippo (Fringilla coelebs)

Peippo on alueen runsain pesimälintu. Se on yleinen kaikenlaisissa metsissä, puistoissa ja puutarhoissa. Mustavuoressa peipon tiheys on ollut keskimäärin peräti 88,8 paria/km², Kasberget-Labbackan alueellakin 51,2 paria/km². Todennäköisesti tiheys pohjoisosan metsäalueilla on tätä alhaisempi, mutta sielläkin peippo lienee runsain laji.

Viherpeippo (Carduelis chloris)

Viherpeippo on tavallinen pesimälaji asutuksen piirissä sekä pellonreunojen sekametsissä. Kosteikkoalueilla tiheys on ollut 1,0–1,7 paria/km², metsissä 3,0–6,9 paria/km². Omakotialueilla tiheys saattaa olla tätäkin suurempi.

Hemppo (Carduelis cannabina)

Hemppo on alueella melko harvalukuinen peltojen, puutarhojen ja joutomaiden laji. Tutkimusalueista laji on ollut vain Österängenillä, jossa hempon tiheys on ollut enimmillään hieman yli 5 paria /km². Läheisellä Vuosaaren täyttömäellä on melko runsas hemppokanta, mutta liitosalueen pohjoisosissa laji on todennäköisesti erittäin vähälukuinen.

Tikli (Carduelis carduelis)

Tiklistä on tehty pesimäaikana yksittäisiä havaintoja mm. Östersundomin kartanolla ja Kapellvikenillä, todennäköisesti reviirejä on muuallakin asutuksen piirissä. Kartoitusalueilla vain Kasasberget-Labbacka alueella on ollut pysyvä reviiri, tiklin tiheys tuolla alueella oli vain 0,6 paria/km².

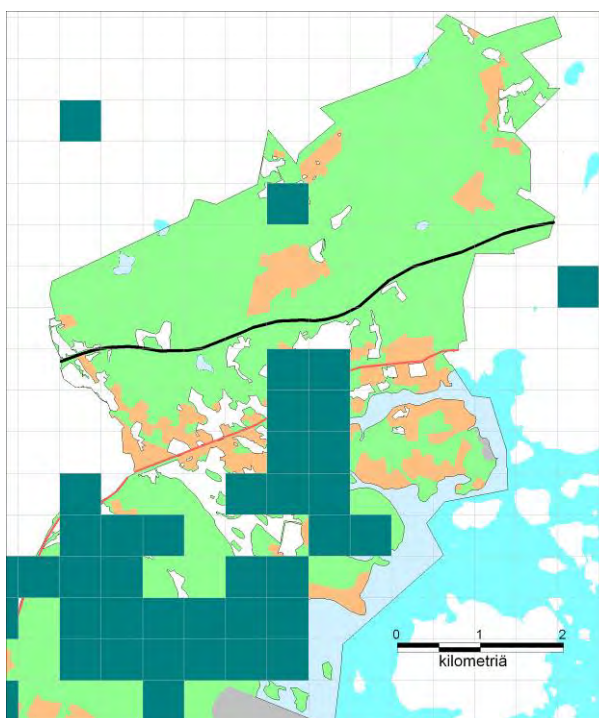
Vihervarpunen (Carduelis spinus)

Vihervarpusen pesimäkanta vaihtelee melko paljon eri vuosien välillä. Metsäalueilla tiheys on keskimäärin ollut 7,5–10,8 paria/km², korkein tiheys on Mustavuorella. Vihervarpusia voi alueella havaita runsaasti myös joinakin talvina, jos koi-vun siemensato on ollut hyvä.

Punavarpunen (Carpodacus erythrinus)

Pesimäaikaiset havainnot punavarpusesta keskittyvät alueen eteläosiin. Punavarpunen suosii pesimäympäristönään pellonreunojen ja kosteikkoalueiden pensaikkoja. Tiheys kartoitusalueilla on vaihdellut 0,9–13,0 pariin/km², korkein tiheys on ollut Porvarinlahdella. Alueen pohjoisosassa punavarpunen on todennäköisesti selvästi harvalukuisempi.

Uhanalaisuusarvioinnissa punavarpunen on luokiteltu silmälläpidettäväksi lajiksi.

Kartta 36. Punavarpusen esiintyminen alueella.

Punatulkku (Pyrrhula pyrrhula)

Punatulkku on kuusimetsien laji, jonka tavallisesti helpoiten havaitsee talvella. Punatulkkuja esiintyy alueella kuitenkin myös pesimäaikana, ja kannan tiheys eri metsäalueilla vaihtelee 0,2–2,0 pariin/km².

Kuva 32. Punatulkukoiras Mustavuorella.

Nokkavarpunen (Coccothraustes coccothraustes)

Nokkavarpunen on alueella harvalukuinen, mutta todennäköisesti säännöllinen pesimälaji. Havainnot keskittyvät eteläosaan välille Mustavuori–Östersundomin kartano. Laji on pesimäaikaan melko piiloteleva, joten tarkkaa tietoa kannan koosta ei ole. Laji saattaa olla jopa hieman runsaampi kuin mitä harvat havainnot paljastavat.

Pikkukäpylintu (Loxia curvirostra)

Pikkukäpylintuja kyllä havaitaan alueella säännöllisesti, mutta reviirejä kartoituksissa on todettu vain niukasti. Mustavuorella keskimääräinen tiheys on ollut 0,6 paria/km². Todennäköisesti hyvinä käpylintuvuosina tiheys alueen pohjoisosan metsäalueilla on selvästi tätä suurempi. Pikkukäpylintujen määrä vaihtelee vuosittain kuusen siemensadon mukaan.

Keltasirkku (Emberiza citrinella)

Keltasirkku viihtyy mm. peltojen ja hakkuiden reunoilla, sekä kuivilla kallioalueilla. Metsä- ja kosteikkoalueilla keltasirkkujen tiheys on vaihdellut 1,0–4,9 pariin/km². Österängenin pellolla tiheys on ollut selvästi korkeampi, noin 14 paria/km².

Peltosirkku (Emberiza hortulana)

Peltosirkusta on tiedossa vain yksi reviiri Österängeniltä vuodelta 2003. Sen jälkeen ei pesintään viittaavia havaintoja ole tehty, ja laji on taantunut muuallakin Suomessa. Uhanalaisuusarvioinnissa peltosirkku on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi.

Pajusirkku (Emberiza schoeniclus)

Pajusirkku on ruokokerttusen jälkeen toiseksi runsain ruoikkoalueiden varpuslinnuista. Pajusirkkuja esiintyy kaikilla alueen ruoikkokaisilla lahdilla, tiheys vaihtelee 3,3–9,5 pariin/km².

6 Yhteenveto

Alueella mahdollisesti pesiviä lintulajeja on yhteensä noin 115. Osan pesintää tai reviiriä ei ole varmistettu, muutama laji puolestaan saattaa olla kadonnut alueelta. Lisäksi alueella levähtää muutolla tai talvehtii kymmeniä lajeja lisää.

Lajiston perusteella alue jakautuu karkeasti ryhmiteltynä selvästi kolmeen vyöhykkeeseen: eteläosan kosteikkoalueet, keskiosan kulttuuriympäristöt sekä pohjoisen laajat metsäalueet. Eri biotooppeja tavataan kuitenkin pirstaleisina saarekkeina siellä täällä, mikä osaltaan lisää alueen monimuotoisuutta.

Linnustossa selviä laajojen metsien indikaattorilajeja ovat mm. metso ja teeri, joiden kannat säilyvät Helsingissä vain, jos alueen pohjoisreunan metsä säilyy. Kulttuurin seuralaisia ovat mm. tikli, nokkavarpunen, naakka, kottarainen sekä varpunen. Rantaniittyjen lajeja ovat punajalkaviklo ja keltävästäräkki.

Alueen tulevaa käyttöä ja myös hoitoa suunniteltaessa on syytä priorisoida, mikä lajisto ehdottomasti alueella halutaan säilyttää, ja minkälainen elinympäristö on turvattava, jotta tuo lajisto säilyisi. Osa lajeista ei ole erityisesti suojeltuja, mutta ne ovat Helsingin kaupungissa harvinaisia, kuten juuri kanalinnut, päiväpetolinnut ja pöllöt. Sipoosta liitetty alue on tällä hetkellä muutamalle lajille ainoa esiintymisalue Helsingissä.

Maankäyttöpaineet alueelle ovat kovat, siksi tarvitaan myös arvokeskustelu siitä, minkälaisia ympäristöjä Helsingin alueella halutaan säilyttää. Kuuluvatko esimerkiksi laajat metsät kaupunkiympäristöön? Pelkästään uhanalaisia tai direktiivilajilistoja analysoimalla ei koko lajiston kirjoa pystytä säilyttämään.

7 Kirjallisuus

Ellermaa, M. 2008: Tringa kartoitti Sipoonkorven. – Tringa 1/2009. s 2–6.

Mikkola-Roos, M., Lehtiniemi, T. ja Tiainen, J. 2010: Uhanalaisten lintujemme määrä kasvoi rajusti. – Linnut 4/2010

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

Yrjölä, R. 2010: Vuosaaren satamahankkeen linnustonseuranta 2009. – Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 7/2010.

Liite 1. Uhanalaisuusluokituksen lajit 2010

Äärimmäisen uhanalaiset:

Kiljuhanhi
Haarahaukka
Kiljukotka
Etelänsuosirri
Heinäkurppa
Rantakurvi
Turturikyyhky
Tunturipöllö
Kuningaskalastaja
Tunturikiuru
Kultasirkku

Erittäin uhanalaiset:

Lapasotka
Viiriäinen
Niittysuohaukka
Tunturihaukka
Suokukko
Mustapyrstökuiri
Pikkutiira
Mustatiira
Etelänkiisla
Valkoselkätikka
Kirjokerttu
Peltosirkku

Vaarantuneet:

Ristisorsa
Jouhisorsa
Heinätavi
Punasotka
Tukkasotka
Pikku-uikku
Mustakurkku-uikku
Mehiläishaukka
Merikotka
Sinisuohaukka
Hiirihaukka
Maakotka
Muuttohaukka
Pikkuhuitti
Liejukana
Lapinsirri
Mesisirri
Karikukko
Vesipääsky

Selkälokki
Turkinkyyhky
Törmäpääsky
Lapinkirvinen
Keltavästäräkki
Sitruunavästäräkki
Koskikara
Sinipyrstö
Kivitasku
Sepelrastas
ruokosirkkalintu
Rastaskerttunen
Pikkukultarinta
Pussitiainen
Vuorihemppo
Pohjansirkku

Silmälläpidettävät:

Metsähanhi
Haahka
Pilkkasiipi
Tukkakoskelo
Isokoskelo
Riekko
Teeri
Metso
Kaakkuri
Sääksi
Luhtahuitti
Tylli
Keräkurmitsa
Punajalkaviklo
Rantasipi
Naurulokki
Räyskä
Huuhkaja
Helmipöllö
Käenpiika
Niittykirvinen
Sinirinta
Mustaleppälintu
Lapinuunilintu
Sirittäjä
Viiksitimali
Kuhankeittäjä
Kuukkeli
Punavarpunen
Pulmunen